

Kainuun liitto

SWECO

Kainuun matkailun maankäyttöstrategian esiselvitys

Loppuraportti
30.4.2015

Kainuun matkailun maankäyttöstrategian esiselvitys

Sisältö

1. Toteutus.....	3
• Tausta	
• Tavoitteet	
2. Kainuun matkailun maankäytön analysointi.....	7
• Kainuun matkailualueiden Master Planit	
• Kainuun matkailun virstanpylväät	
• Benchmarking Kainuu – Lappi – Pohjois-Karjala	
• Saavutettavuusanalyysi	
3. Kehittämistarpeiden kartoitus.....	25
• Sidosryhmäkysely	
• Kainuun matkailu ja maankäyttö –työpaja 28.1.2015	
• Metsähallituksen luonnonvarasuunnitelman tavoitteiden huomiointi	
4. Johtopäätökset ja ehdotukset jatkotoimenpiteiksi.....	47

1. Toteutus

1. Toteutus

Tausta

Kainuun matkailun maankäyttöstrategian esiselvitys –hanke toteutettiin marraskuun 2014 ja maaliskuun 2015 välisenä aikana **Kainuun liiton** toimeksiannosta. Työn toteuttamisesta ovat vastanneet **Sweco Ympäristö Oy:n** asiantuntijat FM Kimmo Vähäyjylkkä, FM Noora Reittu, FM, KTM Susanna Harvio sekä FM Johanna Lehto yhteistyössä työn ohjausryhmän kanssa.

Työn ohjausryhmään ovat kuuluneet:

- Pentti Malinen Kainuun liitto
- Hannu Heikkinen Kainuun liitto
- Heimo Keränen Kainuun liitto
- Sanna Schroderus Kainuun liitto
- Martti Juntunen Kainuun liitto
- Helena Aaltonen Kainuun liitto
- Sanna Karjalainen Kainuun ELY-keskus
- Jyrki Haataja Suomen metsäkeskus, Julkiset palvelut, Kainuu
- Tuomo Tahvanainen Kainuun Etu Oy
- Kari Pehkonen Kainuun ELY-keskus
- Jari Järviluoma KAMK

1. Toteutus

Selvityksen tavoitteet

Työn keskeisenä tavoitteena on ollut **selvittää matkailun maankäyttöä koskevia kehitystarpeita Kainuussa ja kytkeä nämä tarpeet käynnistyvään Kainuun kokonaismaakunta-avaan.**

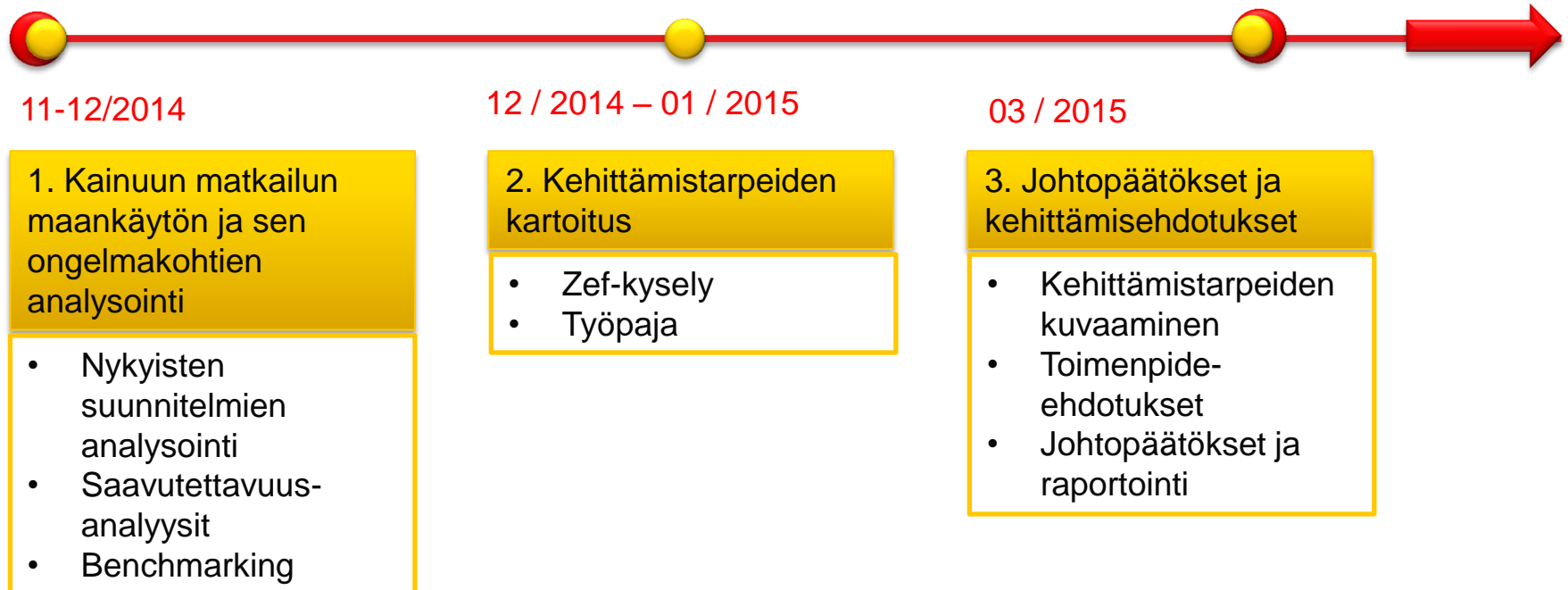
Muita tavoitteita selvitystyölle ovat olleet mm.:

- Kartoittaa Kainuun matkailukeskusten kehittämistä ja maankäyttöä koskevia tulevaisuudennäkymiä ja kehittämistarpeita
- Tarkastella matkailualueiden saavutettavuutta ja logistisia kehitystarpeita
- Nostaa esimerkkien kautta esille matkailun ja muiden toimintojen välisiä ratkaisuja ja toisaalta ongelmakohtia sekä tunnistaa yhteensovittamistarpeita Kainuussa
- Lisätä matkailutoimijoiden ja muiden sidosryhmien välistä yhteistyötä sekä eri matkailualueiden välistä yhteistyötä Kainuussa
- Selvittää tarve laajemmalle strategiatyölle Kainuun matkailun maankäytön ja logistiikan kehittämiseksi

1. Toteutus

Suunnitteluprosessi

Selvitystyö on toteutettu tiiviissä aikataulussa Kainuun liiton, alueen matkailutoimijoiden, Metsähallituksen ja muiden sidosryhmien edustajien kanssa. Työn kuluessa on pidetty kolme ohjausryhmän kokousta. Kehittämistarpeita on kartoitettu sähköpostitse lähetetyllä sidosryhmäkyselyllä ja kehittämislinjauksia on muodostettu Kainuun Matkailufoorumin yhteydessä pidetyssä työpajassa. Työ on valmistunut maaliskuussa 2015.

2. Kainuun matkailun maankäytön analysointi

2. Kainuun matkailun maankäytön analysointi

Kainuun matkailualueiden Master Planit

Kainuussa on ollut alkuvuodesta 2015 laadittavana **useita matkailun kokonaissuunnitelmia eli Master Planeja**. Esiselvityksen laatimisen aikana Master Planeja oli tekeillä (tai käynnistymässä) **Vuokatin, Kuhmon Kalevalakylän ja Paljakan matkailukeskuksiin** sekä **Kajaanin ranta-alueille**. Edellisen kerran matkailun Master Planeja valmistui yhtä paljon vuonna 2007. Silloin matkailu Kainuussa kasvoi reipasta vauhtia, aina vuoteen 2008 saakka.

Kainuussa toteutettujen Master Planien tavoitteena on ollut erityisesti kasvattaa majoituskapasiteettia, loma-asumista ja rinnekapasiteettia sekä kehittää reitistöjä.

Selvästi **suurimmat matkailulliset mitoitustarpeet on Vuokatin matkailukeskuksessa**. Edellisessä Master Planissa tavoiteltiin matkailijamäärien lisäystä 480 000:sta 800 000:n asiakkaaseen ja majoituskapasiteetin lisäystä 7000 vuodepaikasta 12 000 vuodepaikkaan vuoteen 2012 mennessä. Master Planin mukainen kehitys on hyvin pitkälle toteutunut, sillä yöpymisten määrä on tällä hetkellä n. 700 000 yöpymistä vuodessa ja vuodepaikkoja on n. 7 500. Aluerakenteellisesti Vuokatti ja Sotkamon kirkonkylä ovat käytännössä kasvaneet yhteen.

Pienempien matkailukeskusten havittelemaa matkailun kasvua ei puolestaan ole tapahtunut. Pullonkauloja ovat olleet kansainvälisen taantuman lisäksi mm. ulkopuolelta tulevien investointien puute ja ongelmat lentoyhteyksissä. **Heikko saavutettavuus** onkin noussut keskeiseksi kehitettäväksi asiaksi.

2. Kainuun matkailun maankäytön analysointi

Kainuun matkailualueiden Master Planit

Nimi	Valm. vuosi	Tavoite- vuosi	Kanta maan- käyttöön	Maankäytön intressit (matkailun lisäksi)	Kapasiteetin kasvu	Mitä Master Planin jälkeen?
Paljakka Master Plan	2007	2015	on	Pääväylän rakentaminen, uutta majoitus- ja tilaa, luontoreittien kehittäminen, rinnekeskuksen säilyttäminen	2015: 1600 vuodepaikkaa	Paljakan kehitys oli pysähdyksissä useamman vuoden, kun hotelli oli kiinni. Master Planin pohjalta alueelle on toteutettu asemakaavan tiivistäminen, ATV (mönkijäreitit) –reitit, kalastuspuisto ja alueen infrastruktuurin parantaminen
Ukkohalla Master Plan 2011-2018		2018	on	Ukkohallan Kylän rakentaminen, Syväjärven lounaisrannan kaavoittaminen ja loma-asunto-messujen järjestäminen vuoteen 2018 mennessä, rinnepalveluiden vahva kehittäminen, frisbeegolf -radan ja dirt/bmx –radan rakentaminen, reitistöjen kehittäminen	2018: Kasvu Suomen 10 suurimman laskettelukeskuksen joukkoon. Vuodepaikkojen lisäys 1800 > 4000 vuodepaikkaan. Rinteiden määrän kasvu 15 > 20. Hissikapasiteetin tuplaus 5000 > 10000 henkilöä/h.	Paljakan ja Ukkohallan rinnetoiminnot on yhdistetty. Ukkohalla-Paljakka pyrkii Suomen kymmenen suurimman hiihtokeskuksen joukkoon. Nyt enemmän palveluita ja tehokkaampi markkinointi. Master Planin mukaan alueelle on toteutunut kylpylä, kaapelivesirata, uimaranta, kävelysilta ja huoneistoja. Ydinalueen kaava on meneillään. Ukkohalla-Paljakan alueella on lähes 300 mökkiä ja huoneistoa, sekä kaksi hotellia ja yhteensä caravan-alueilla on 400 vaunupaikkaa.
Ukkohalla-Paljakka matkailu-alueen Master Plan (tekeille)	2015	2020	on	<ul style="list-style-type: none"> Hankkeen tarkoituksena on startata Paljakka-Ukkohalla matkailualueiden yhteistyö Ukkohalla-Paljakka –alueelle muodostetaan yhteinen matkailun kehittämissuunnitelma, joka sisältää yhteisten toimenpiteiden lisäksi omat toimenpiteet Ukkohallan ja Paljakan alueille (maankäytön osalta sis. Kehittämistarpeet alueen maankäytössä ja ympäristörakentamisessa 		

2. Kainuun matkailun maankäytön analysointi

Kainuun matkailualueiden Master Planit

Nimi	Valm. vuosi	Tavoite- vuosi	Kanta		Maankäytön intressit (matkailun lisäksi)	Kapasiteetin kasvu	Mitä Master Planin jälkeen?
			maan- käyttöön	on			
Vuokatti Master Plan 2007-2012	2007	2012	on		Majoituskapasiteetin, rinteiden, täysmittaisten golfkenttien, ulkoilureittien rakentaminen,	2012: Pohjois-Euroopan suosituin ja monipuolisin ympärivuotinen matkailualue. Matkailijamäärien lisäys 480 000 > 800 000. Majoituskapasiteetin lisäys 7000 > 12 000 vuodepaikkaan. Rinteiden määrän kasvu 13 > 18, hissien määrän kasvu 8 > 11. Tavoitteena 4 täysmittaista golfkenttää. Reitistöjen määrän tuplaus. Investointeja yli 200 milj. €.	Master Planin linjausten mukaan on tehty suuret ja monipuoliset investoinnit. Yöpymisten määrä nyt 700 000 vuodessa, vuodepaikkoja 7 500, Vuokatti ja Sotkamon kirkonkylä kasvaneet yhteen. Master Planin mukainen kehitys on hyvin pitkälle toteutunut
Vuokatti Master Plan (tekeillä)	2015		on		<ul style="list-style-type: none"> • Master Planin hyödyntäminen käynnissä olevassa Vuokatin yleiskaavoituksessa. Sotkamon kirkonkylän ja sen palvelujen kehittäminen osana kokonaisuutta • Tavoitteena tehdä Vuokatista entistä vahvempi ympärivuotinen matkailukeskus 		
Kajaanin matkailun Master Plan 2025 (tekeillä)	2015	2025			<ul style="list-style-type: none"> • Matkailun kehittäminen on ollut Kajaanissa pysähdyksissä • Kajaani on Kainuun pääkaupunki ja matkustusliikenteen keskus • Kajaaniin on jo tehty kaupunkikeskustan kehittämisohjelma 		
Ristijärvi Master Plan	2012	2020	on		Uutta vakituista ja vapaa-ajan asumista, moottorikelkkailureitistöt, Saukkovaaran kehittäminen, Ristijärven Pirtin alueen perusparannukset mm. uudet leirintämökit, pysäyttäjäkohde	2020: Matkailun suora työllistävä vaikutus 20 henkilötyövuotta mennessä. Välittömän matkailutulon kasvu 5-kertaiseksi. Ulkomaisen pääoman hankkiminen, uusien elinkeino- ja yrittämismahdollisuuksien luominen.	Master Planin suunnitelma Kultaisen iän kohde viedään suunnitelmalla eteenpäin. Kultaisen iän kohde sijoittuisi Ristijärven Pirtin alueelle. Saukkovaaran matkailualue on vuokrattu marja-alan yrityksen käyttöön. Yritys on vuokrannut kunnalta myös matkailuvaunua.

2. Kainuun matkailun maankäytön analysointi

Kainuun matkailualueiden Master Planit

Nimi	Valm. vuosi	Tavoite- vuosi	Kanta		Kapasiteetin kasvu	Mitä Master Planin jälkeen?
			maan- käyttöön	Maankäytön intressit (matkailun lisäksi)		
Kuhmon Kalevalan alueen kehittämissuunnitelma	2007		on	Majoituskapasiteetin, golfkentän, reitistöjen rakentaminen, tie- ja liittymäjärjestelyt	Hotellin laajennus, lomahuoneistoja 50, leirintäalueen lomamökkejä 20 kpl.	Kalevalakylän alueelle on tehty asemakaava. Alueidenkäyttöä on päivitetty ja lisäämällä rakennusoikeuksien vastaavuutta. Leirintäalue on ollut poissa käytöstä. Vuoden 2008 lama vaikutti ulkomaiseen kysyntään.
Kuhmon Kalevakylän alueen Master Plan (tekeille)	2015	2025	on	<ul style="list-style-type: none"> Uudessa Master Planissa huomioidaan kehittämistarpeet maankäytössä ja ympäristörakentamisessa Kalevalakylän rakennukset ovat siirtyneet takaisin Kuhmon kaupungin omistukseen kesällä 2014. Kuhmon kaupunki etsii Kalevalakylään yrittäjää. Alueelle tahdotaan matkailutoimintaa, joka toisi mukanaan investointeja 		
Idän Taigan luontomatkailu suunnitelma – Hossa, Kalevalapuisto ja Ystävyyden puisto (Metsähallitus)	2011	2020	on	Kestävän luontomatkailun edistäminen. Kehittämissuunnitelma huomioitu maastorakenteet, reitit ja muu palveluvarustus	Ei ota kantaa. Matkailurakenteiden, matkailutuotteiden, yhteistyön, markkinoinnin ja viestinnän kehittäminen.	
Hossan matkailun Master Plan (tekeillä)	2014	2025		<ul style="list-style-type: none"> Tavoitteena herättää kansainvälisten toimijoiden kiinnostus Tavoitteena on muodostaa Hossan matkailualueesta Suomen tunnetuin, monipuolisin ja kansainvälinen luontoaktiiviteettikohte. 		

2. Kainuun matkailun maankäytön analysointi

Kainuun matkailualueiden Master Planit

Nimi	Valm. vuosi	Tavoite- vuosi	Kanta		Maankäytön intressit (matkailun lisäksi)	Kapasiteetin kasvu	Mitä Master Planin jälkeen?
			maan- käyttöön	on			
Oulu-Kajaani – kehittämis- vyöhyke Rokua- Oulujärvi – matkailun Master Plan 2020	2009	2020	on		Majoituskapasiteetin lisääminen, saavutettavuuden kehittäminen (kapearaiteinen rautatie), retkeilyinfran kehittäminen, satamien kehittäminen	Hallittu kasvu, ei määritelty kasvutavoiteprosenttia. Matkailukapasiteettiin kasvua monella alueella.	Potentiaalinen alue, mutta kuinka saada investointeja alueelle.
Suomussalmi, Kaunisniemen kehittämissuun- telma	2003				Kaunisniemen lomakyläalueelle on laadittu kehittämissuunnitelma, joka mahdollistaa huviloiden, rantaan sijoituvia rakennuksia, mutta myös kylpylä ja liiketilarakentamista.	Rakentamisoikeutta on runsaasti - n. 6 500 k-m ² - mutta toteutus edellyttää asemakaavoitusta. Kunnallistekniikka on valmiina lähistöllä. Alueella on kesäteatteri. Alueen pinta-ala on n. 15 hehtaaria	Alue vaatii asemakaavoituksen
Vartiuksen kansainvälisen raja-aseman kehittämissuun- telma 2008	2008	2015			Raja-aseman, liikenneyhteyksien kehittämistarpeet	Kehittämistoimenpiteet mahdollistavat kasvun.	Yleiskaavoitus on valmistunut. Tuleeko mahdollisuus kasvattaa kapasiteettia (01/15)? Tie kapeassa käytävässä.

2. Kainuun matkailun maankäytön analysointi

Kainuun matkailun virstanpylväät ja vertailu Lappiin ja Pohjois-Karjalaan

Kainuun matkailu on käynnistynyt 1940-luvulla talviurheilutoimintojen muodossa Vuokatissa, jossa edelleen 1950-luvulla investoitiin urheiluopistoon ja hisseihin. Matkailurakentaminen on ollut vilkkainta 1980-luvulla, jolloin avattiin useita uusia matkailukeskuksia. Kansainvälisiä asiakasryhmiä Kainuun matkailussa on ryhdytty aktiivisesti hakemaan vasta 2010-luvulla.

Rekisteröityjen yöpymisten valossa matkailijamäärät ovat vuodesta 1995 pysyneet melko tasaisina, mutta vuosina **2005-2008 on tapahtunut selvää kasvua** ja 2010-luvulla vakiintumista hieman 100 000 vuosittaisen yöpyjän tasolle.

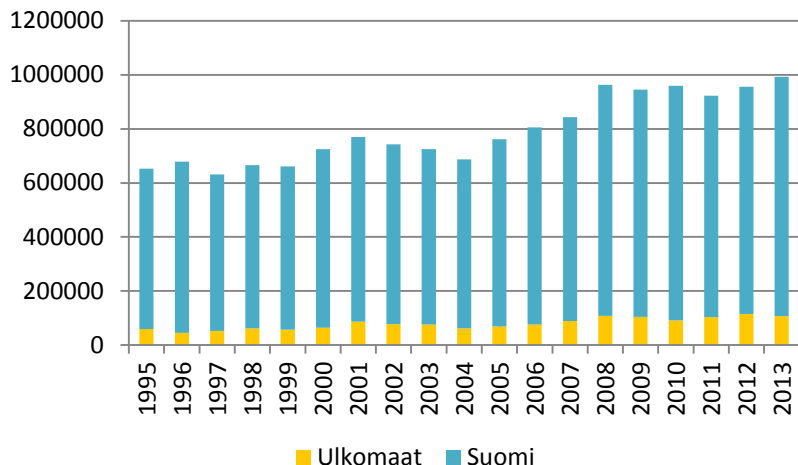
Kainuussa matkailijamäärät eivät ole kehittyneet niin suotuisasti kuin Lapissa, mutta kuitenkin selvästi paremmin kuin Pohjois-Karjalassa, jossa tarkastelujaksolla kasvua ei ole käytännössä tapahtunut lainkaan. **Kainuussa matkailu on Lappiin ja Pohjois-Karjalaan verrattuna ympärivuotista** eikä yhtä voimakkaita sesonkivaihteluja esiinny. Ulkomaisten matkailijoiden määrä Kainuussa ja Pohjois-Karjalassa on vaatimatonta Lappiin verrattuna. Venäläisten matkailijoiden osuus ulkomaisista matkailijoista on Kainuussa merkittävä, mikä näkyy myös tämän hetkisenä matkailun vähenemisenä.

Huoneiden keskimääräinen käyttöaste on Kainuussa jonkin verran korkeampi kuin Pohjois-Karjalassa ja Lapissa, vaikka se viime vuosina on jonkin verran laskenut. Yöpymisen keskihinta Kainuussa on puolestaan kolmesta vertailumaakunnasta kaikkein alhaisin.

Vertailun perusteella Kainuun matkailussa tulisi aivan erityisesti panostaa **ulkomaisiin asiakasryhmiin, tiivistävään majoitusrakentamiseen ja huoneiden käyttöasteen nostamiseen** sekä **laatuun**, jonka myötä huonehintoja voidaan nostaa.

2. Kainuun matkailun maankäytön analysointi

Kainuun matkailun yöpymiset 1995-2013

Kainuun matkailun virstanpylväät

1940

Laskettelu ja mäkihyppy alkoivat Vuokatissa 1940-luvulla.

1950

Alueen kansainvälistymisen lähtölaukauksena toimi Vuokatin urheiluopiston toiminnan kansainvälistyminen v. 1950. Vuokatin hiihtohissin rakentaminen aloitettiin 1953.

1970

Lomakylä perustetaan. Kuhmon kamarimusiikkijuhlat järjestetään 1. kerran.

1980

Matkailurakentamisessa eletään kulta-aikaa. Kuhmon Kalevalakylä avautui 1985. Paljakka avautui 1987, Ukkohalla 1988. Katinkullan kylpylän valmistuminen v. 1989 ja loma-asuntojen rakentaminen.

1990

1998 avattiin Vuokatin hiihtotunneli.

2000

Kainuun Etu Oy perustettiin vuonna 2000. 2000-luvulla matkailutoimijoiden yhteistoiminta tiivistyi; uudet yhteistyökonseptit.

2010

Panostukset kv. asiakkaiden saamiseksi alueelle. Incoming myyntiyksikkö RTG Ready To Go Oy perustetaan Vuokattiin.

2010

Paljon uusia Master Planeja matkailun kehittämiseksi. Ukkohalla-Paljakka hiihtokeskuksen rinnetoiminnot on yhdistetty. Wildlife-matkailun merkitys kasvussa.

2040

Matkailu on Kainuun maakunnassa tärkeä kärkiala. Matkailun uskotaan jatkavan kasvua.

2. Kainuun matkailun maankäytön analysointi

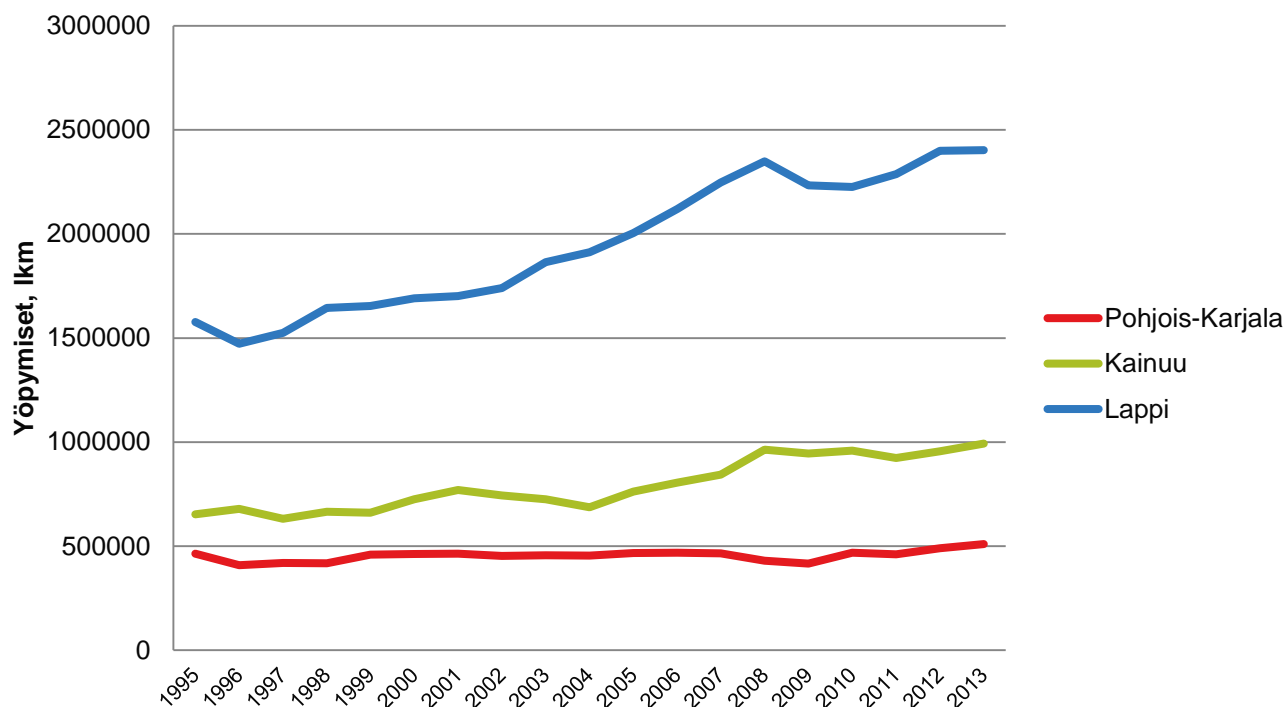
Benchmarking: Kainuu - Lappi - Pohjois-Karjala

Rekisteröityjen yöpymisten kehitys

Rekisteröidyt yöpymiset ovat kasvaneet eniten Lapissa. Kainuussa kehitys on ollut maltillisen kasvavaa. Kainuussa matkailun kasvu on ollut Vuokatti-vetoista.

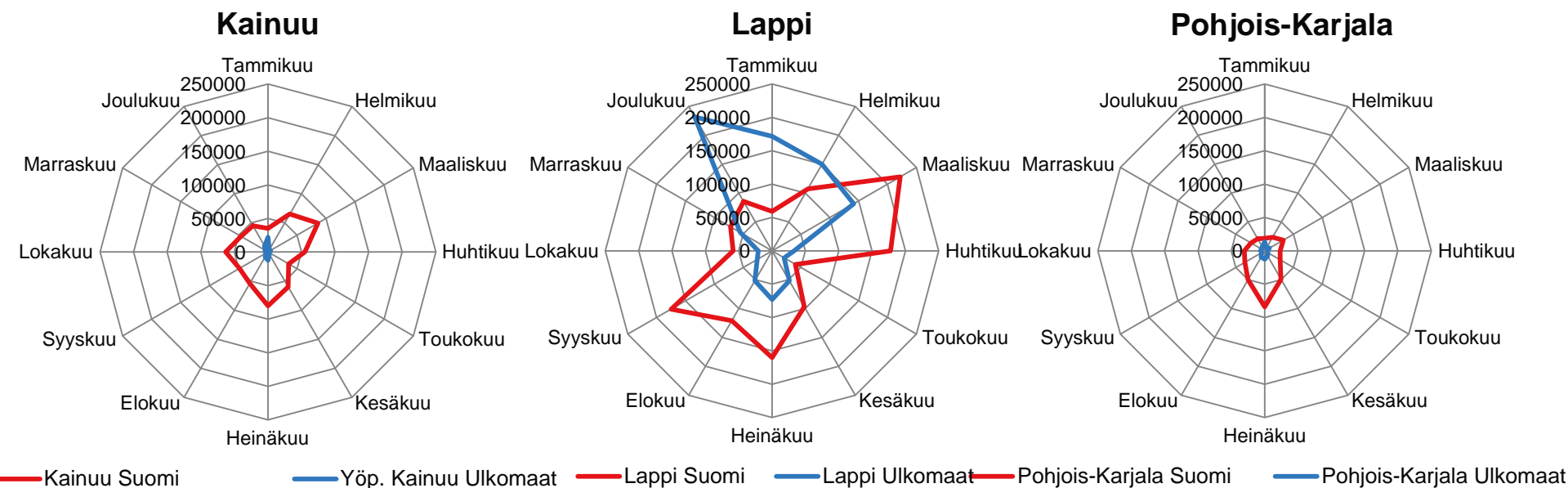
Kaikilla kolmella matkailualueella on näkyvissä vuoden 2008 kansainvälisen taantuman vaikutukset.

Rekisteröidyt yöpymiset majoitusliikkeissä 1995-2013

2. Kainuun matkailun maankäytön analysointi

Benchmarking: Kainuu - Lappi - Pohjois-Karjala

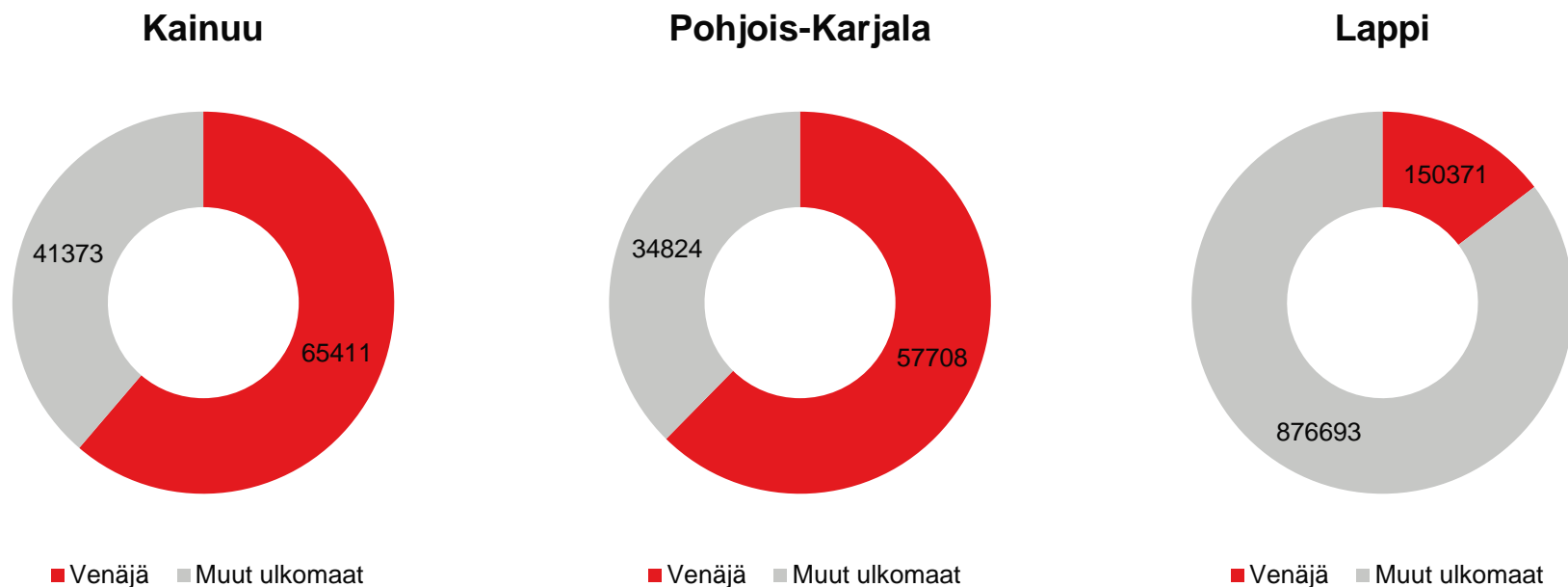

Rekisteröityjen yöpymisten kehitys maakunnittain vuonna 2013

Kuukausitasolla tarkasteltuna Kainuussa matkailu on ympärivuotista. Kainuun matkailun sesongit ajoittuvat kevättalvelle, kesäkuukausille sekä syyslomaan. Kainuussa kasvupotentiaalia on erityisesti ulkomaisten matkailijoiden määrän kasvattamisessa.

2. Kainuun matkailun maankäytön analysointi

Benchmarking: Kainuu - Lappi - Pohjois-Karjala

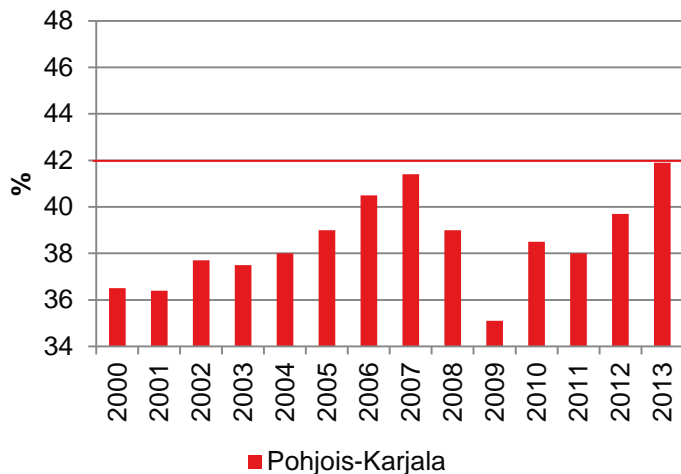
Venäläisten osuus rekisteröidyistä yöpymisistä maakunnittain vuonna 2013

Kainuun ja Pohjois-Karjalan matkailu on hyvin riippuvainen yhdestä merkittävästä matkailijaryhmästä eli venäläisistä. Kainuussa ulkomaisista yöpymisistä 60 % tulee Venäjältä. Vaikka Lapissa venäläisten yöpymiset ovat Kainuuseen ja Pohjois-Karjalaan verrattuna lähes 3-kertaiset, Lappi ei ole niin riippuvainen venäläisistä matkailijoista. Lapissa ulkomaisten matkailijoiden määrä on 10-kertainen Kainuuseen ja Pohjois-Karjalaan verrattuna. Lisäksi ulkomaisten matkailijoiden kotimaiden kirjo on laajempi.

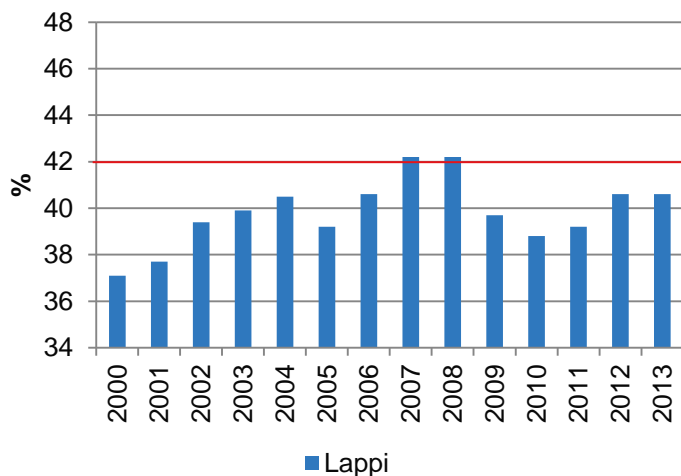
2. Kainuun matkailun maankäytön analysointi

Benchmarking: Kainuu - Lappi - Pohjois-Karjala

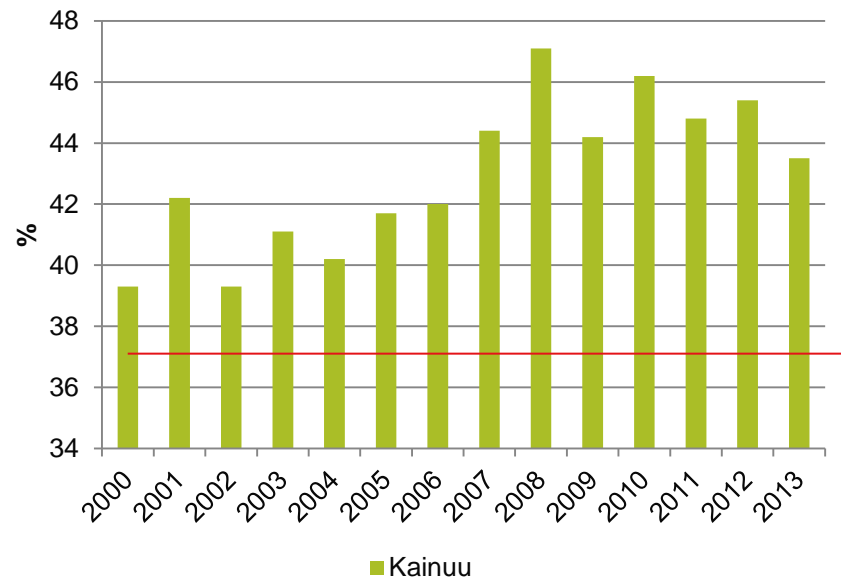
Pohjois-Karjala

Lappi

Kainuu

Majoitusliikkeiden huonekäyttöaste (%) vuosina 2000-2013

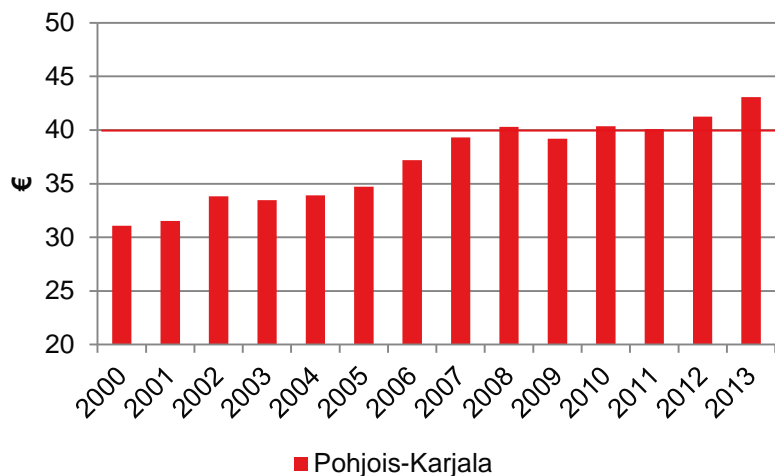
Huonekäyttöaste on Kainuussa huomattavasti parempi verrattuna Pohjois-Karjalaan tai Lappiin.

Tilastoinnin piirissä majoitusliikkeet (hotellit, retkeilymajat, lomakylät, leirintäalueet yms.), joissa on vähintään 20 vuodepaikkaa

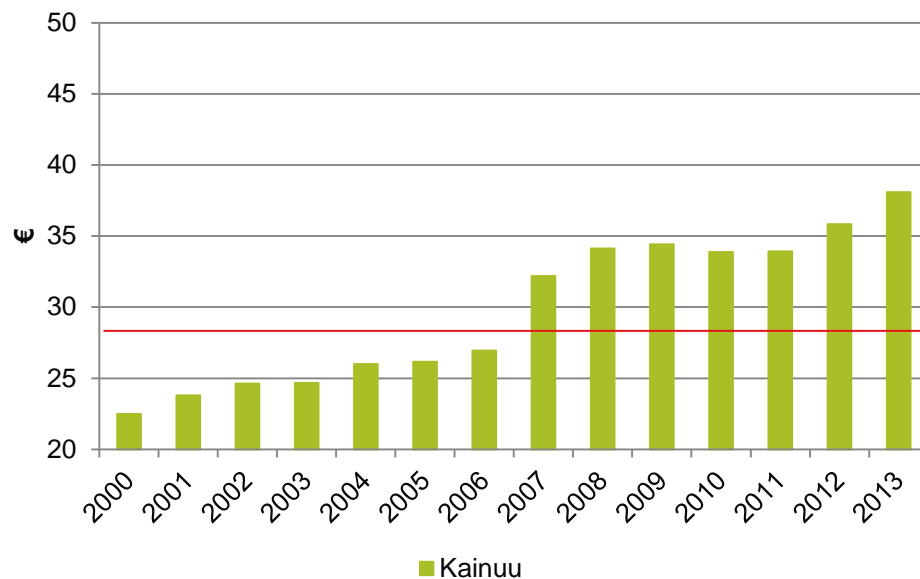
2. Kainuun matkailun maankäytön analysointi

Benchmarking: Kainuu - Lappi - Pohjois-Karjala

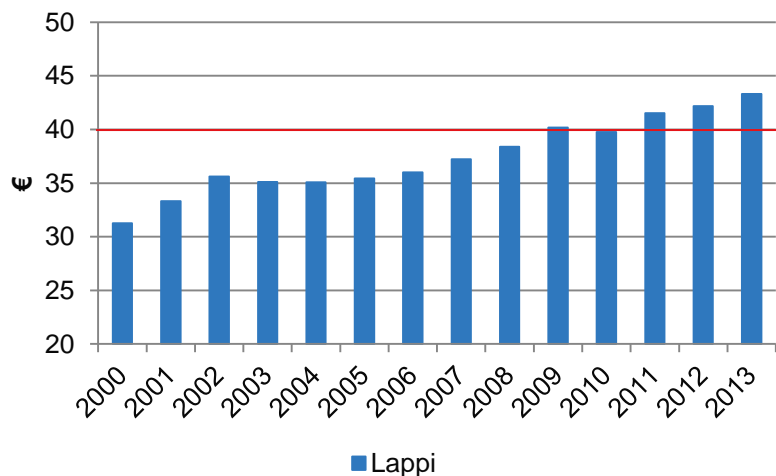
Pohjois-Karjala

Kainuu

Lappi

Yöpymissen keskihinta (€) vuosina 2000-2013

Yöpymissen keskihinta on noussut 2000-luvun aikana kaikissa 3 maakunnassa. Kainuussa kuitenkin yöpymissen keskihinta on selvästi vertailumaakuntia heikompi.

2. Kainuun matkailun maankäytön analysointi

Saavutettavuusanalyysi

Esiselvityshankkeen yhtenä keskeisenä tavoitteena on ollut **tarkastella matkailualueiden saavutettavuutta**. Paikkatietoa hyödyntäen selvityksessä on tuotettu saavutettavuusanalyysit keskeisten matkailukeskusten sekä logististen solmupisteiden (mm. lentokenttä, rautatieasema, rajanylityspaikka) osalta. Saavutettavuusanalyysissä on tarkasteltu kohteiden tämän hetkistä saavutettavuutta tieverkkoa pitkin paikkatietoanalyysillä. Lisäksi on arvioitu saavutettavuuteen liittyviä kehittämistarpeita. Maakuntaliiton näkökulma matkailun kehittämiseen onkin ensisijaisesti saavutettavuuteen, logistiikkaan ja maankäytön kehitystarpeisiin liittyvä. Työssä laadittuja saavutettavuuskarttoja voidaan hyödyntää myös muussa maankäytön suunnittelussa.

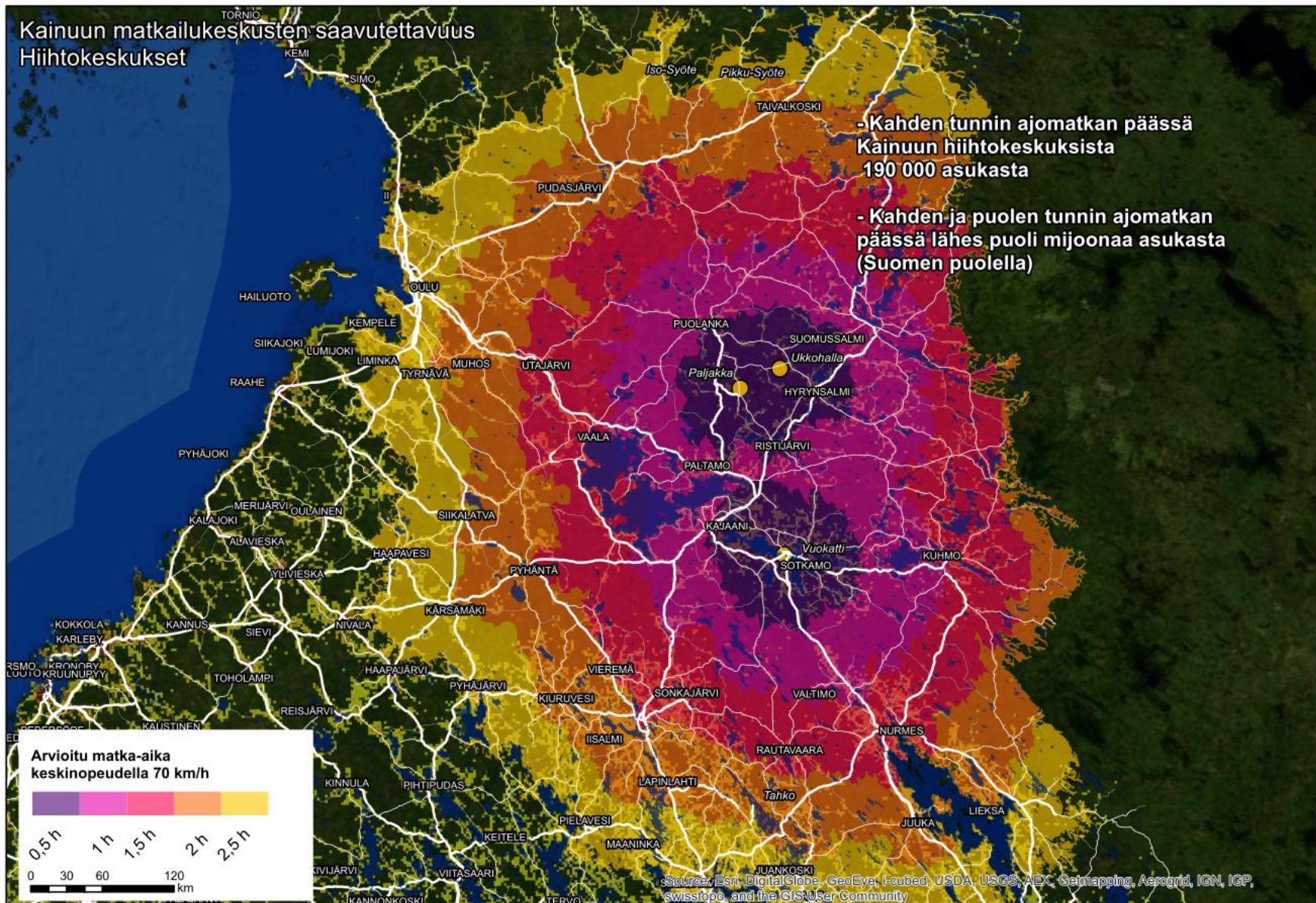
Saavutettavuusanalyysissä on huomioitu suurimpien matkailukeskusten saavutettavuus ja asukkaiden lukumäärä (30 min, 60 min ja 90 min) saavutettavuusvyöhykkeillä tieverkkoa pitkin. Lisäksi matkailukeskittymien saavutettavuutta on tarkasteltu tieverkkoa pitkin Vartiuksen raja-asemalta, lentoasemalta sekä rautatieasemilta.

Kainuun matkailukeskukset muodostavat ehkä Hossaa lukuun ottamatta tiiviin ja yhtenäisen matkailualueen. Kilpailevat kohteet kuten Ruka, Iso-Syöte ja Tahko ovat yli kahden tunnin ajomatkan päässä Kajaanista. Toisaalta esim. Kuusamon kentän kautta tullaan Hossaan ja Oulun kentän kautta Rokualle. Kahden ja puolen tunnin ajomatkan päässä Kainuun hiihtokeskuksista on lähes puoli miljoonaa potentiaalista asiakasta ja lumivarmuuden takia Kainuu on tärkeä matkailualue esim. Oulun, Raahen ja Kokkolan seuduilta saapuille.

Lentoliikenteen turvaaminen Kajaanin kentän kautta, valtateiden (5 ja 22) ja kantateiden (28, 76, 78 ja 89) hyvä kunto, raideyhteyksien toimivuus ja niiden kehittäminen sekä sujuva rajanylitys ovat ensiarvoisen tärkeitä Kainuun matkailun kehittymisen näkökulmasta. Jos logistiset solmut eivät toimi, kasvaa kohteiden saavutettavuus kohtuuttomaksi.

2. Kainuun matkailun maankäytön analysointi

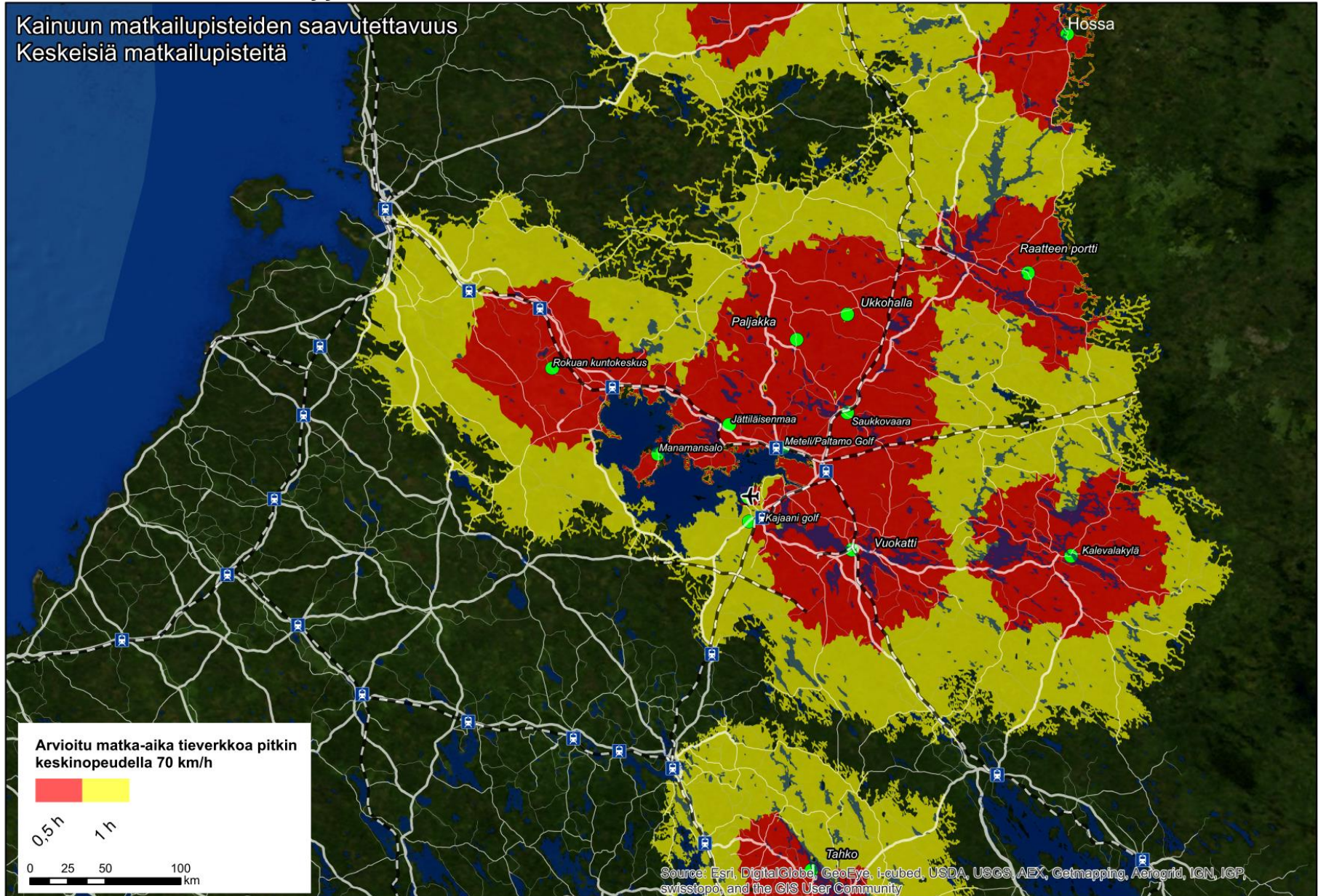
Saavutettavuusanalyysi

2. Kainuun matkailun maankäytön analysointi

Saavutettavuusanalyysi

Kainuun matkailupisteiden saavutettavuus
Keskeisiä matkailupisteitä

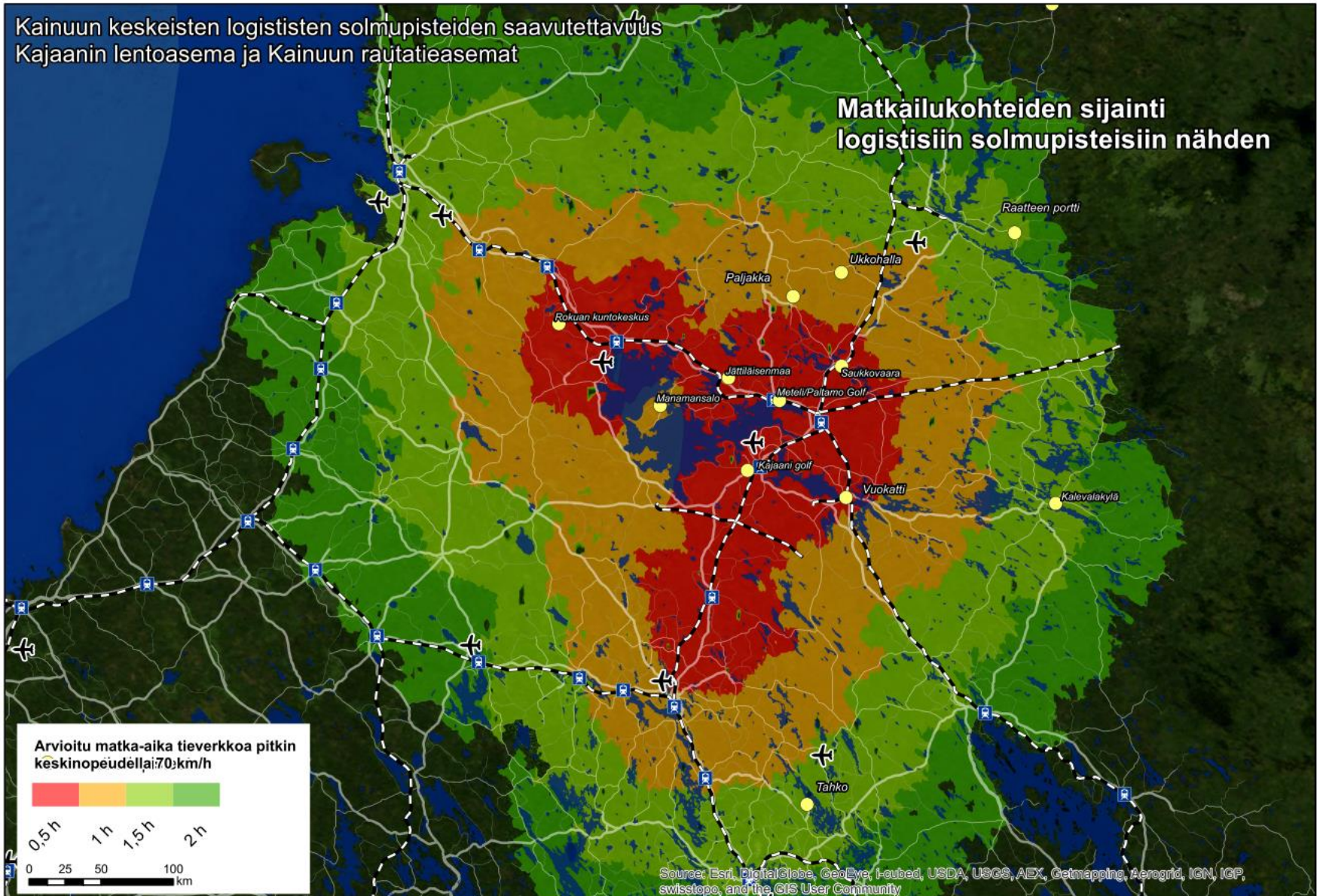

2. Kainuun matkailun maankäytön analysointi

Saavutettavuusanalyysi

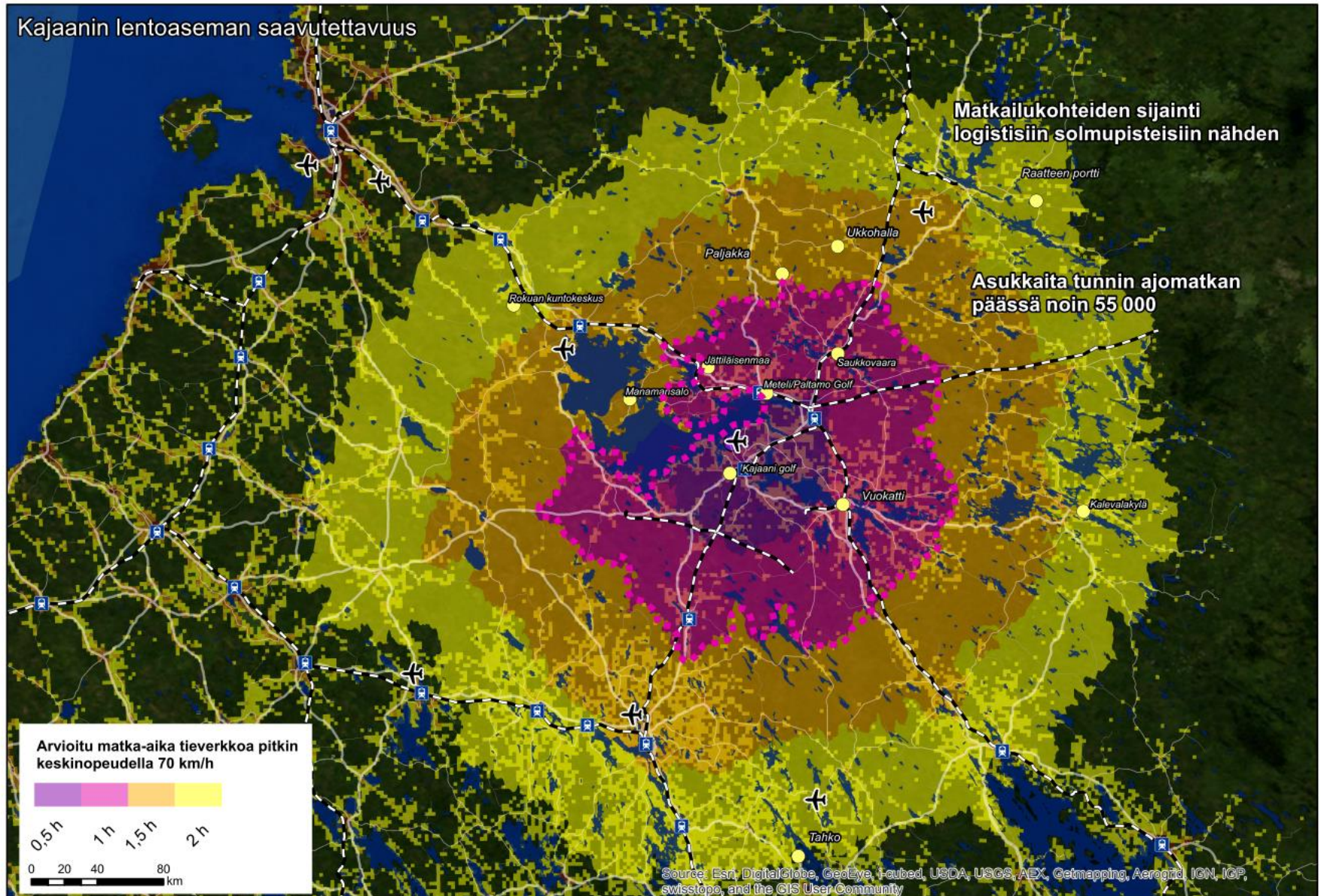
Kainuun keskeisten logististen solmupisteiden saavutettavuus
Kajaanin lentoasema ja Kainuun rautatieasemat

Matkailukohteiden sijainti
logistisiin solmupisteisiin nähden

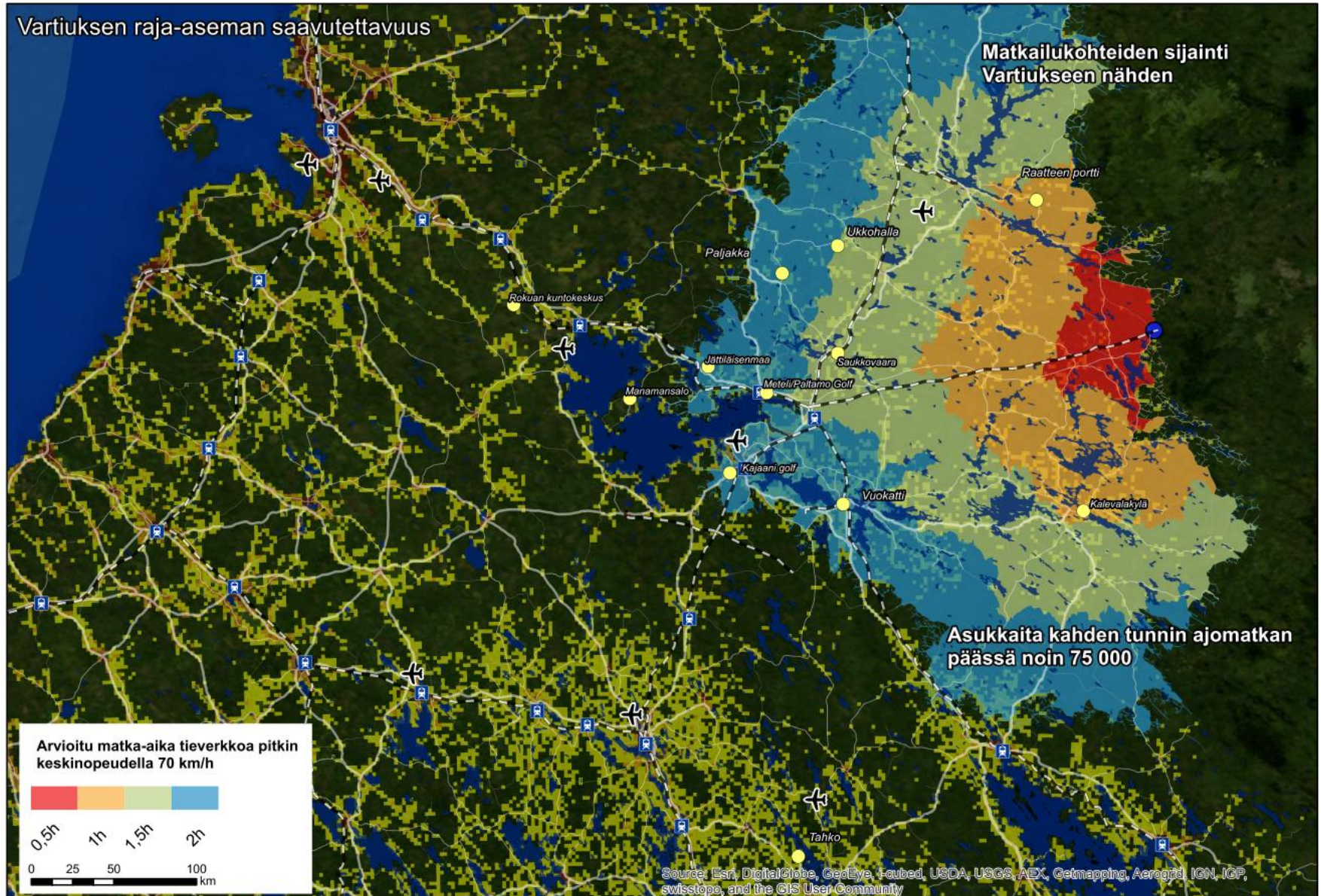
2. Kainuun matkailun maankäytön analysointi

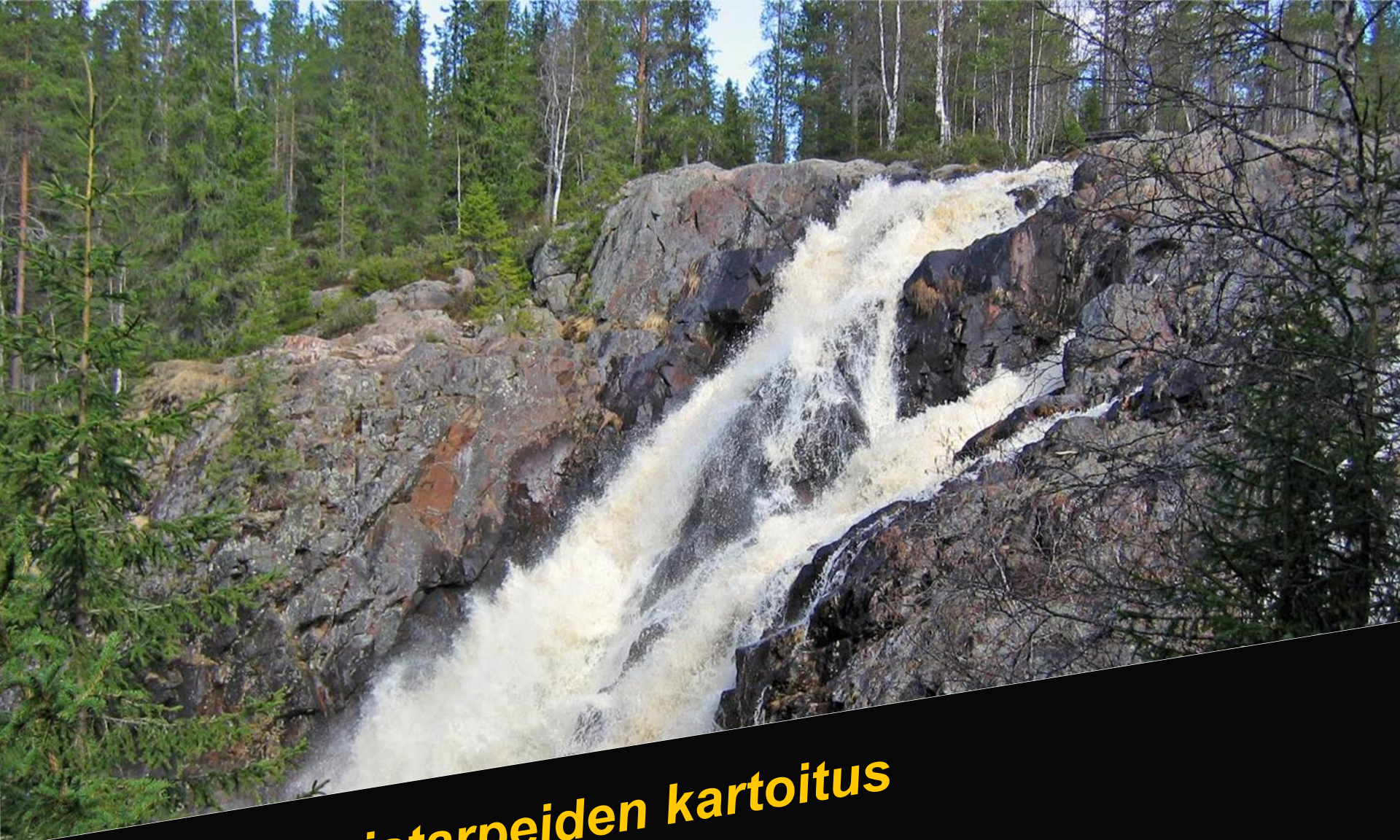
Saavutettavuusanalyysi

2. Kainuun matkailun maankäytön analysointi

Saavutettavuusanalyysi

3. Kehittämistarpeiden kartoitus

3. Kehittämistoimenpiteiden kartoitus

Sidosryhmäkysely

Kainuun matkailun maankäyttöstrategian esiselvitystyössä erityisen tärkeää on ollut selvittää **matkailun maankäyttöön liittyviä kehittämistarpeita, saavutettavuuden haasteita ja mahdollisia yhteen sovitettavia asioita ruohonjuuritasolla ja käytännön suunnittelutilanteissa**. Samalla on pyritty lisäämään eri alueiden välistä sekä matkailuyrittäjien ja muiden sidosryhmien välistä yhteistyötä ja koordinaatiota.

Käytännön toteutuksena laadittiin Kainuun matkailutoimijoille ja muiden sidosryhmien edustajille Kainuun matkailun ja maankäytön **kehittämistarpeita kartoittava kysely**. Sähköisellä kyselyllä selvitettiin mm. matkailun tulevaisuutta ja kehittämistarpeita, matkailualueiden saavutettavuutta, maankäytön tämän hetkistä toimivuutta, matkailun ja muun maankäytön yhteensovittamista sekä maakuntakaavan tarkistukseen liittyen näkemyksiä hiljaisista alueista ja matkailun kehitysvyöhykkeistä.

Kysely lähetettiin n. 300 matkailuyrittäjälle, muulle matkailutoimijalle, kuntien maankäytöstä vastaaville henkilöille, viranomaistahoille sekä koulutus- ja kehitysorganisaatioiden edustajille. Kyselyn vastausprosentti oli n. 25 % sillä kokonaan kyselyyn vastasi 75 henkilöä. Vastauksia tuli tasaisesti kaikkialta Kainuusta, matkailualueista edustetuimpia olivat Idän Taigan alue ja Kajaani.

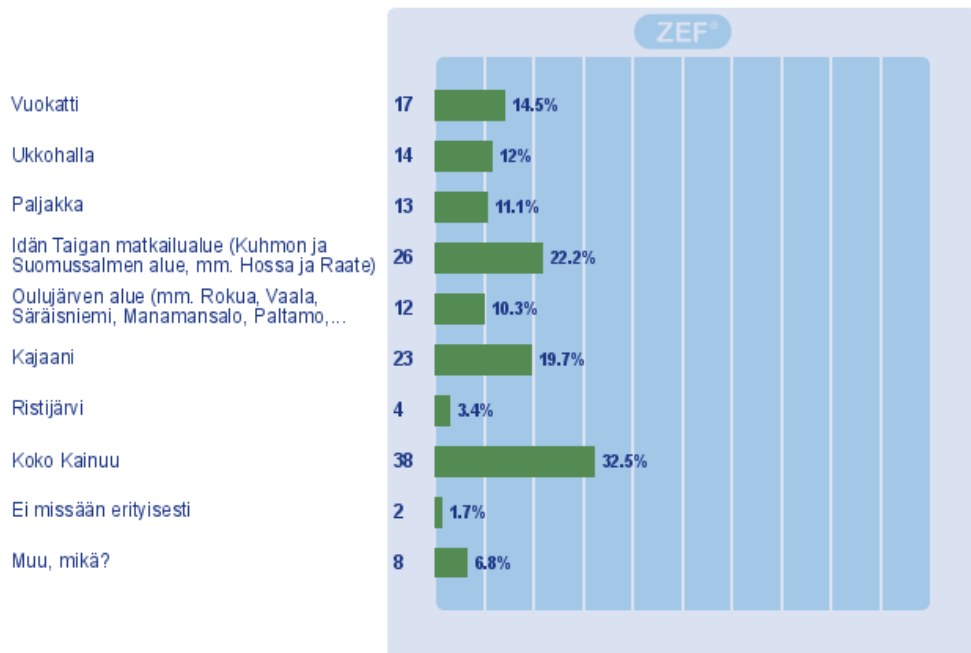
Vastausten perusteella **maankäytön suunnittelu koetaan matkailun kehittämisen kannalta hyvin tärkeäksi** ja se on pääosin toimivaa, vaikka kaavoitusprosessien hitaus koetaankin ongelmaksi. Matkailun kannalta suurimmat haasteet maankäytössä liittyvät toimintojen yhteensovittamiseen **metsätalouden, tuulivoiman ja kaivostoiminnan** kanssa. Kainuussa matkailuväkeä ovat keskusteluttaneet mm. metsätalouden hakkuut matkailualueiden ja reittien läheisyydessä, tuulivoiman maisema- ja meluhaitat sekä Talvivaaran kaivosalueen purkupuutki.

Matkailun **vetovoimavyöhykkeitä maakuntakaavassa pidetään tärkeinä** ja niihin haluttiin kyselyn perusteella pieniä tarkennuksia. Hiljaiset alueet nähdään matkailun vetovoimatekijöinä, mutta samalla niiden pelätään estävän muun elinkeinotoiminnan.

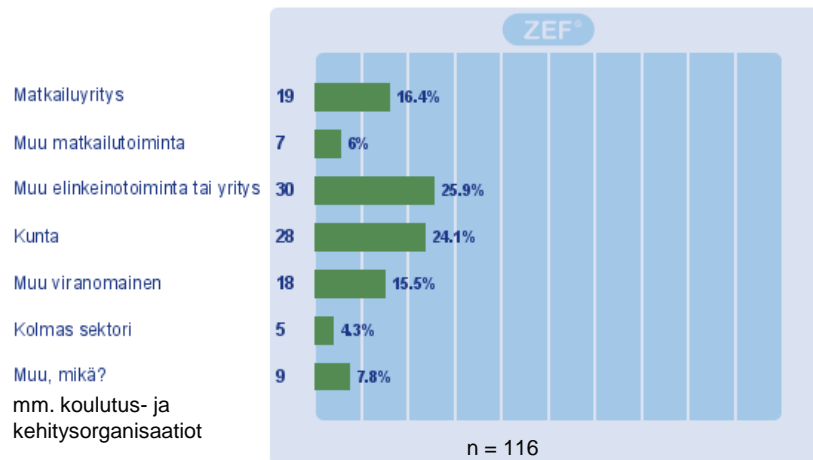
3. Kehittämistoimenpiteiden kartoitus

Sidosryhmäkysely

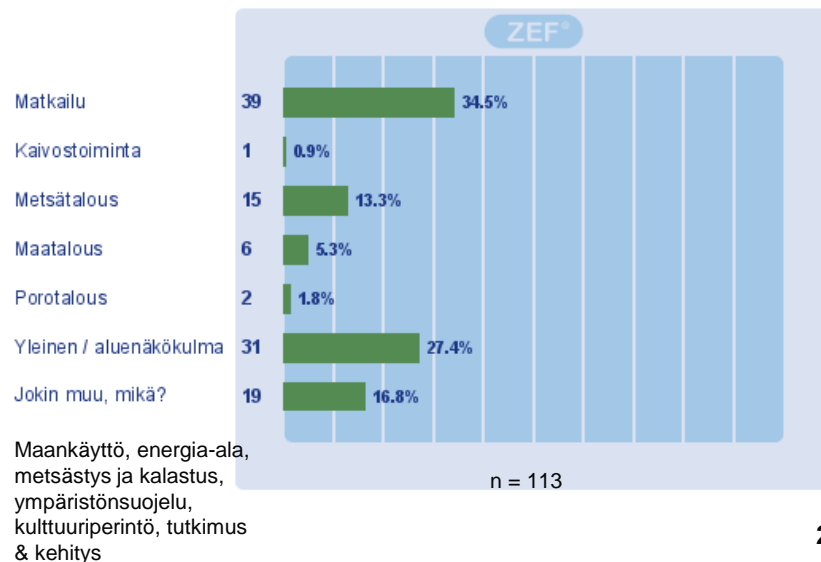
MILLÄ MATKAILUN ALUEELLA TAI SEN LÄHEISYYDESSÄTOIM

TAUSTARYHMÄ

MITÄ ERITYISTÄ NÄKÖKULMAA EDUSTAT?

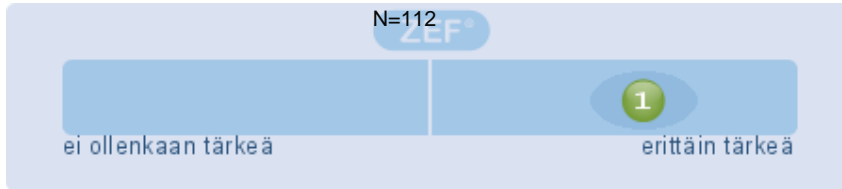

3. Kehittämistoimenpiteiden kartoitus

Sidosryhmäkysely

Maankäytön suunnittelun ja kaavoituksen merkitys matkailun kehittämisessä on merkittävää

1. ARVIOINTI: MITEN TÄRKEÄSI KOET MAANKÄYTÖN SUUNNITTELUN JA KAAVOITUKSEN MATKAILUN KEHITTÄMISESSÄ?

Kainuun maankäytön suunnittelussa toimivaa matkailun kannalta on positiivinen asenne ja hyvä tahtotila matkailun kehittämistä kohtaan. Kaavoituskokonaisuus koettiin toimivaksi ja kaavoituksessa on hyvää mm. ennakkosuunnittelu, ydinalueiden kaavoitus sekä isot linjaukset. Reitistöjen suunnittelu ja rakentaminen on ollut hyvää ja matkailurakentaminen joustavaa. Master Planeja on laadittu ja alueita on kehitetty kokonaisvaltaisesti.

Kainuun maankäytön suunnittelussa matkailun kannalta toimimatonta on ollut kaavoitukseen liittyneet ongelmat kuten kaavojen etenemisen hitaus, valitukset, hajanainen suunnittelu, matkailun tarpeiden unohtuminen kuntien kaavoituksessa, maanomistajien ja paikallisten kuuleminen sekä haja-asutuksen ja ranta-alueiden kaavoitus.

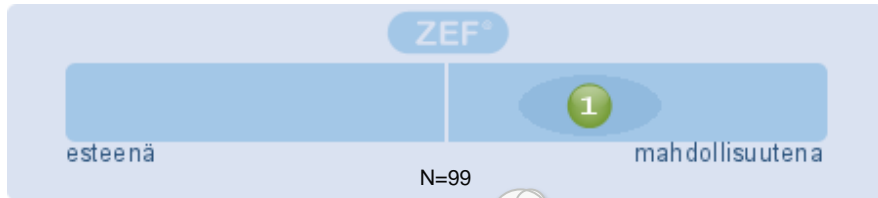
Suunnitteluun kaivattiin enemmän laaja-alaista näkemyksellisyyttä, kehitystarpeisiin varautumista sekä eri maankäyttötarpeiden yhteensovittamista. Verkostoitumisessa ja yhteistyössä on vielä parantamista. Suunnittelussa tulisi vielä enemmän huomioida luontomatkailualueet, matkailun uudet keskittymät, hiljaiset alueet, vesistöjen ja valuma-alueiden suojele (Talvivaaran purkupuutki) sekä maisemat.

3. Kehittämistoimenpiteiden kartoitus

Sidosryhmäkysely

Maankäytön suunnittelu vaikuttaa Kainuun matkailun kehittämiseen positiivisesti

1. ARVIOINTI: MITEN KOET MAANKÄYTÖN SUUNNITTELUN VAIKUTTAVAN KAINUUN MATKAILUN KEHITTÄMISEEN?

Maankäytön suunnittelu auttaa kunnan viranomaista ja elinkeinotoimijoita hahmottamaan kaikki ne osa-alueet ja toiminnot, jotka on otettava huomioon, kun matkailualueita kaavoitetaan.

Suunnitelmallisuus ehdoton edellytys

Matkailun kehittämisen haasteet ovat maakunnan saavutettavuuden, vetovoiman ja markkinoinnin saralla. Maankäytössä esille nousevat metsien käytön ja metsätaloustoimenpiteiden jälkeä ja asemaa matkailualueilla koskevat mielipiteet sekä matkailutoimintojen mahdollisuus sijoittua niin, että muut toiminnot eivät häiriinny ja että kaikille aktiviteeteille on niiden vaatima tila ja mahdollisuus

Maankäytön suunnittelu mahdollistaa toimialojen välisen keskustelun jo varhaisessa vaiheessa. Näin vältetään konfliktit ja saadaan puitteet hyödynnettyä maksimaalisesti, häiriötä aiheuttavat toiminnot voidaan sijoittaa niin, että matkailulle ei koidu haittaa

Maakuntakaavan aluevaraukset ovat laajoja ja joustavia ajatellen koko Kainuun kehittämistä ja mahdollistaa matkailutoiminnan. Olemassa olevien alueiden suunnittelussa ja kehittämisessä vastuu ja valta matkailuyrittäjällä ja muilla tahoilla

Matkailualueen matkailijalle jättämä vaikutelma riippuu erityisesti luontoon kytkeytyvässä matkailussa oleellisesti kaavoituksen onnistumisesta ja eri toimintojen yhteensopivuudesta. Nykyisellään Kainuussa ei ole kiinnitetty riittävästi huomiota matkailumiljöön viihtyisyyteen

3. Kehittämistoimenpiteiden kartoitus

Sidosryhmäkysely

Maankäytön yhteensovittaminen ja matkailuvyöhykkeet

1. MAANKÄYTÖN YHTENSOVITTAMINEN: MITEN MATKAILUN MAANKÄYTTÖÄ ON MIELESTÄSI ONNISTUTTU SOVITTAMAAN YHTEEN MUIDEN MAANKÄYTTÖMUOTOJEN KANSSA (esim. kaivosteollisuus, tuulivoima, porotalous, metsätalous, luonnonsuojelu)?

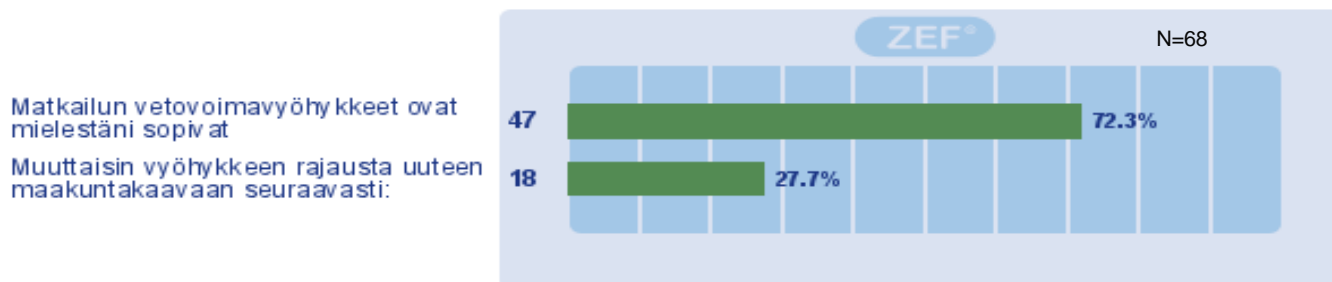

3. Kehittämistoimenpiteiden kartoitus

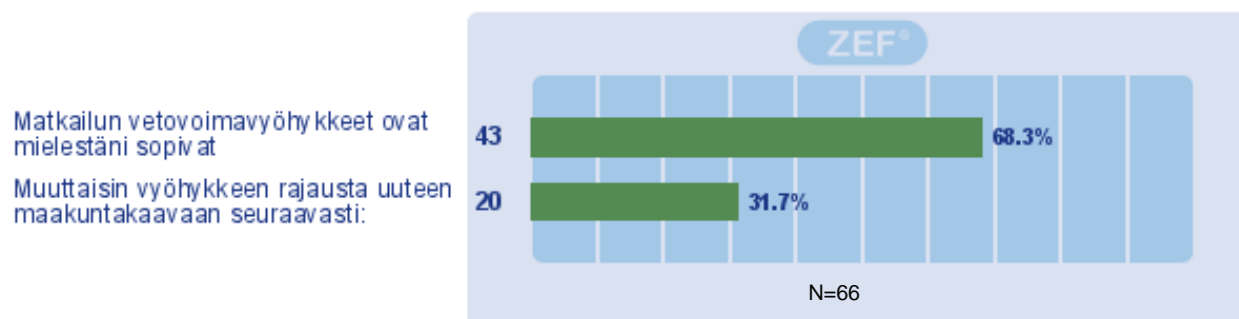
Sidosryhmäkysely

Maankäytön yhteensovittaminen ja matkailuvyöhykkeet

2. MATKAILUVYÖHYKKEET: MAAKUNTAKAAVASSA MATKAILUN VETOVOIMA-ALUEINA ON MERKITYY OULUJÄRVI YMPÄRISTÖINEEN, KAJAANI-SOTKAMO NUASJÄRVEN ALUE, HOSSAN MATKAILUKESKUKSEN ALUE SEKÄ PUOLANGAN JA HYRYNSALMEN PALJAKKA-UKKOHALLAN MATKAILUALUEET YMPÄRISTÖINEEN

3. MATKAILUVYÖHYKKEET: MAAKUNTAKAAVASSA LUONTOMATKAILUN KEHITTÄMISALUEINA ON OSOITETTU HOSSAN-KALEVALA-PUISTON-YSTÄVYYDEN PUISTON MUODOSTAMA KOKONAISUUS, HIIDENPORTIN-HIIDENVAARAN-VUOKATIN ALUE JA SAARIJÄRVEN-UKKOHALLAN-PALJAKAN-SIIKAVAARAN ALUE.

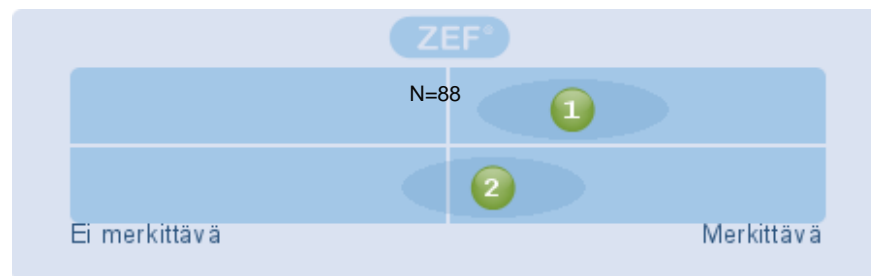
3. Kehittämistoimenpiteiden kartoitus

Sidosryhmäkysely

Hiljaiset alueet

HILJAISET ALUEET: TIETOISUUS LUONNON HILJAIUUDEEN MERKITYKSESTÄ ON SUOMESSA VASTA HERÄÄMÄSSÄ. HILJAISTEN ALUEIDEN KARTOITUSTA ON SUOMESSA KÄYNNISTETTY MAAKUNTA- JA YLEISKAAVOITUKSEEN LIITTYEN.

- A) MILLAISENA NÄETTE HILJAISTEN ALUEIDEN MERKITYKSEN LUONTOMATKAILUN KEHITTÄMISESSÄ?
 B) MILLAISENA NÄETTE HILJAISTEN ALUEIDEN MERKITYKSEN MUIDEN ELINKEINOJEN JA NIIDEN KEHITTÄMISEN SUHTEEN?

Hiljaisten alueiden merkitys luontomatkailun kehittämisessä nähtiin tärkeänä ja merkittävänä. Hiljaisuutta ei Kainuussa vielä ole osattu hyödyntää tai tuotteistaa. Jos alueilta ei kartoiteta, voidaan menettää alueiden aito hiljaisuus. Hiljaiset alueet voidaan kartoittaa ja harkitusti ja tarkoituksenmukaisesti huomioida kaavoituksen yhteydessä. Hiljaiset alueet tulisi sijoittaa siten, että ne osaltaan palvelevat matkailua, mutta ovat aidosti myös virkistyskäyttöön kohdennettuja alueita.

Monet vastaajat näkivät hiljaisten alueiden merkitsemisen hyödyttävän matkailuelinkeinoa, mutta mahdollisesti rajoittavan muiden elinkeinojen toimintamahdollisuuksia. Hiljaisten alueiden pelättiin rajoittavan tuulivoimatuotannon kehittämistä ja metsätalouden harjoittamista. Porotalouden kannalta häiriöttömien alueiden kehittäminen on myös positiivinen asia. Hiljaiset alueet tulisi suunnitella jo olemassa oleville suojelualueille, eikä maanomistajille tulisi aiheutua alueista ylimääräisiä kustannuksia.

3. Kehittämistoimenpiteiden kartoitus

Sidosryhmäkysely

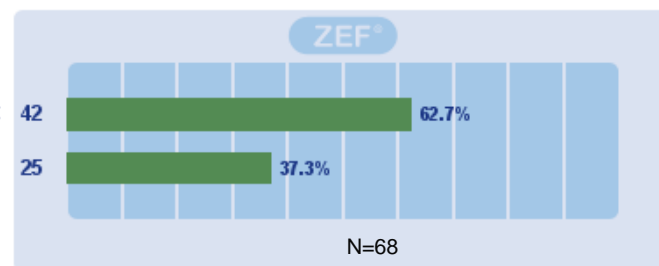
Hiljaiset alueet

HILJAISET ALUEET: TIETOISUUS LUONNON HILJAIJUUDEN MERKITYKSESTÄ ON SUOMESSA VASTA HERÄÄMÄSSÄ. HILJAISTEN ALUEIDEN KARTOITUSTA ON SUOMESSA KÄYNNISTETTY MAAKUNTA- JA YLEISKAAVOITUKSEEN LIITTYEN.

C. TULEEKO MAAKUNTAKAAVOITUKSESSA JA KAINUUN KUNTIEN YLEISKAAVOITUKSESSA OTTAA HILJAISET ALUEET HUOMIOON JA OSOITTA NE KAAVOISSA ESIMERKIKSI ALUEVARAUKSINA?

Kyllä. Tarkenna halutessasi: 42

Ei. Tarkenna halutessasi: 25

Kysymykseen tuleeko maakuntakaavoituksessa ja Kainuun kuntien yleiskaavoituksessa ottaa hiljaiset alueet huomioon ja osoittaa ne kaavoissa esimerkiksi aluevarauksina kannatti vastaajista n. 60 % ja vastusti n. 40 %.

Kannattajien mielestä hiljaisten alueiden merkitseminen hyödyttäisi matkailuliiketoimintaa. Poissulkevia rajoituksia ei kuitenkaan haluttu ja alueet pitäisi suunnitella yhdessä paikallisten ja maanomistajien kanssa. Vastustajien mielestä Kainuu on jo kokonaisuudessaan riittävän hiljainen ja maanomistajille syntyviä kustannuksia sekä muun toiminnan rajoittamista pelättiin.

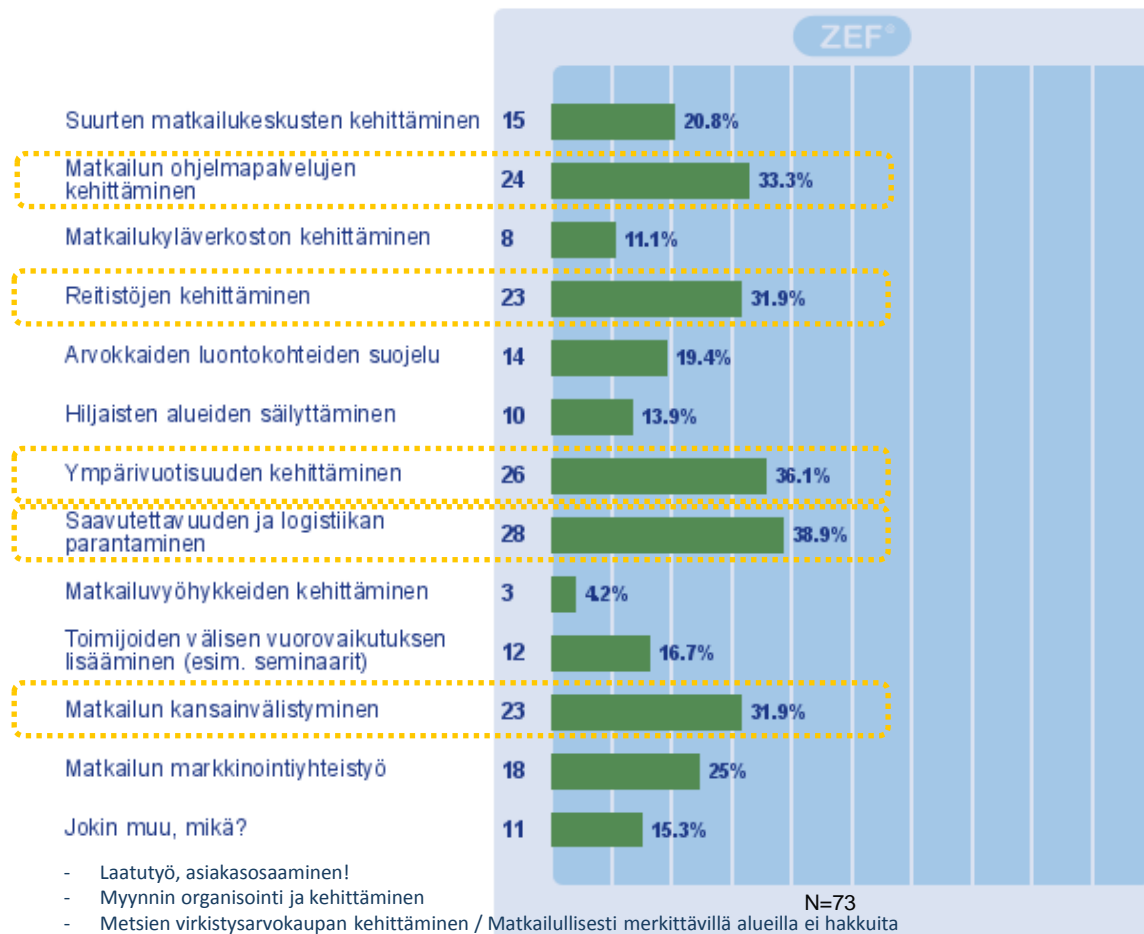
3. Kehittämistoimenpiteiden kartoitus

KEHITTÄMISTARPEET: MITKÄ OVAT KOLME TÄRKEINTÄ ASIAA KAINUUN MATKAILUN JA MAANKÄYTÖN YHTEISESSÄ KEHITTÄMISESSÄ?

Sidosryhmäkysely

Tärkeimmät asiat Kainuun matkailun ja maankäytön yhteisessä kehittämisessä

1. Saavutettavuuden ja logistiikan parantaminen
2. Ympärivuotisuuden kehittäminen
3. Matkailun ohjelmalvelujen kehittäminen
4. Matkailun kansainvälistyminen
Reitistöjen kehittäminen

- Laatutyö, asiakasosaaminen!
- Myynnin organisointi ja kehittäminen
- Metsien virkistysarvokaupan kehittäminen / Matkailullisesti merkittävillä alueilla ei hakkuita
- Pienten yrittäjien kehittäminen
- Matkailu pitää saada yleisesti hyväksytyksi teollisuudeksi myös Kainuussa.
- Yhteensovittaminen muiden elinkeinojen, kuten metsätalouden ja tuulivoiman kanssa ja muun maankäytön kanssa. Kainuun tulevaisuus ei voi olla ainoastaan matkailun varassa ja teollisen toiminnan edellytykset tulee säilyttää.
- wildlife-matkailun entistä laajempi tuotteistaminen ja mahdollistaminen maankäytön suunnittelun avulla. Metsästykseltä rajattujen alueiden varaaminen, määrärajoiksi, alueita vaihtaan ja samassa yhteydessä eläinten tarkkailukojujen ja ruokahoukuttimien salliminen, samoin määrärajoiksi.
- Luonnonmukaisuuden elvyttäminen = vaelluskalojen kalatiet, vaellusalueet ja poikasalueet kaavoitukseen
- Yleisesti yhteistyön lisääminen yritysten välillä

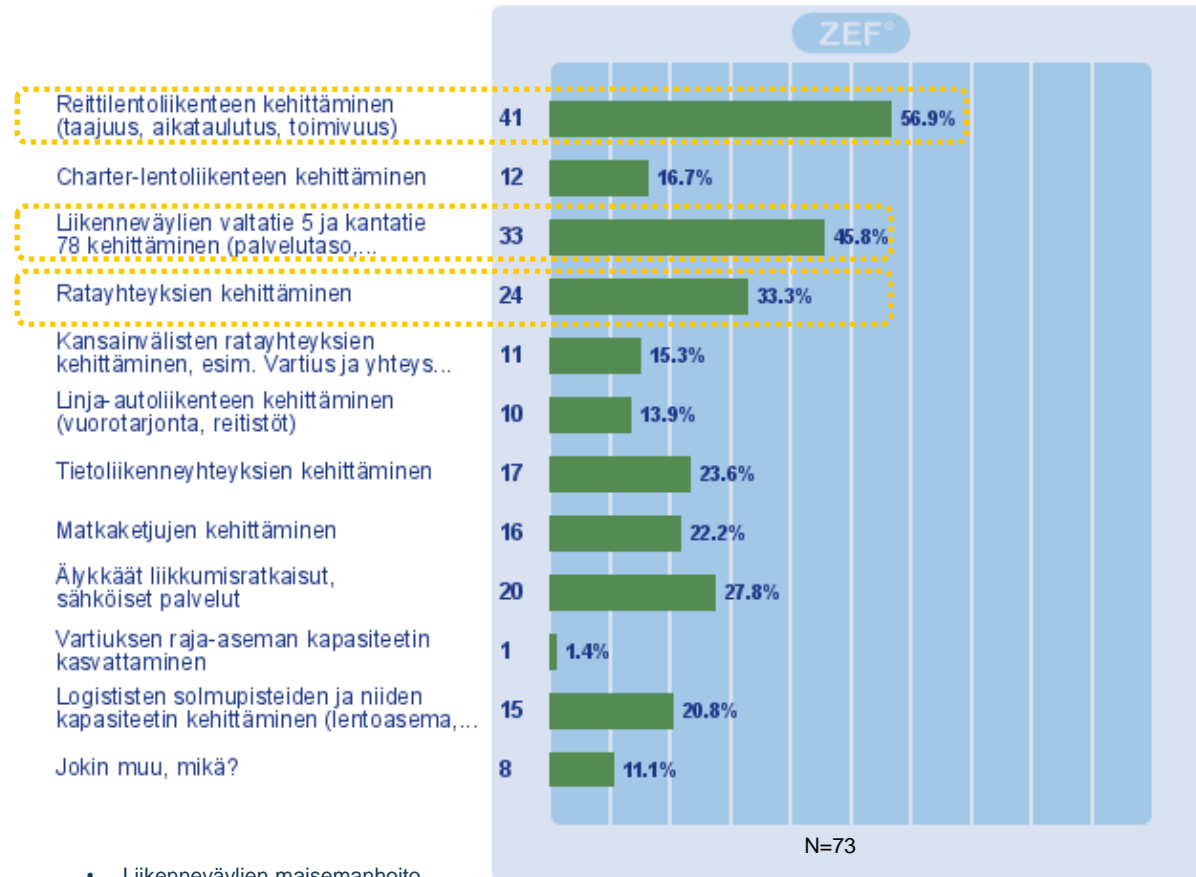
3. Kehittämistoimenpiteiden kartoitus

Sidosryhmäkysely

Kainuun matkailualueiden saavutettavuuden ja logistiikan tärkeimmät kehittämistarpeet

1. Reittilentoliikenteen kehittäminen (taajuus, aikataulutus, toimivuus)
2. Liikenneväylien valtatie 5 ja kantatie 78 kehittäminen
3. Ratayhteysien kehittäminen

KEHITTÄMISTARPEET: MITEN KEHITTÄISIT KAINUUN MATKAILUALUEIDEN SAAVUTETTAVUUTTA JA LOGISTIikka

- Liikenneväylien maisemanhoito
- En oikein tiedä, miten tämä maankäytön suunnittelulla onnistuu. Kyllä eri liikennöitsijät laskevat taloudellista kannattavuutta eikä siinä auta, että kaavassa joku aluevaraus on. Toki ne aluevaraukset pitää olla, että voidaan kehittää.
- opasteiden lisääminen/parantaminen
- Tie 913 Kuhmo-Suomussalmi kantatieksi
- Reittilentoliikenteen turvaaminen vähintään nykyisellä tasolla (taajuus ja hintataso)
- Sisäinen liikenne Vuokatti - Kajaani - Vuokatti kuntoon.
- Tiestön kunnosta huolehtiminen ja VT 22 kehittäminen nopeammaksi

3. Kehittämistoimenpiteiden kartoitus

Sidosryhmäkysely

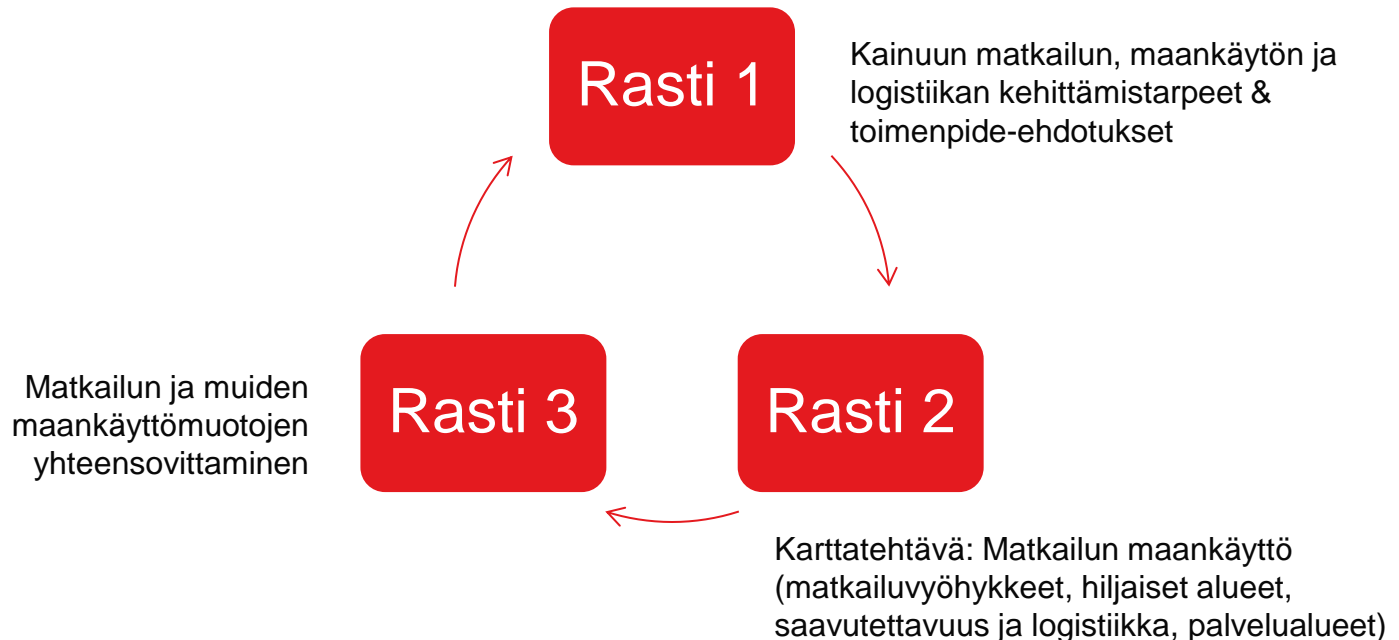
Vartiuksen raja-asemaa tulisi matkailun näkökulmasta kehittää nopeuttamalla rajamuodollisuuksia sekä lisäämällä Kainuun matkailumahdollisuuksien ja muiden palvelujen markkinointia raja-asemalla ja sen välittömässä läheisyydessä. Markkinoinnin kannalta tärkeitä toimenpiteitä ovat mm. Kainuun alueen palveluja koskevan esitemateriaalin ajantasaistaminen, WLAN-verkon rakentaminen rajanylityspaikalle, hyvän venäjänkielisen alueen palveluista kertovan matkailuportaalin rakentaminen ja sähköisen varausmahdollisuuden luominen. Viisumikäytäntöjä tulisi helpottaa, mikä mahdollistaisi mm. päivävierailut Kainuusta Kostamukseen ja vienalaiskyliin. Logistiikkaan liittyvinä kehittämistarpeina kyselyssä nousi esille mm. raja-aseman kehittäminen charterjunien asemaksi, tieyhteyksien parantaminen molemmin puolin rajaa ja Tax-Free välivarastointitilan rakentaminen rajan yhteyteen (verkkokauppatilaukset venäläisiltä).

3. Kehittämistoimenpiteiden kartoitus

”Matkailu ja maankäyttö” -työpajatyöskentely

Osana Kainuun matkailun maankäyttöstrategian esiselvitystä järjestettiin Kajaanissa 28.1.2015 **työpaja teemalla ”matkailu ja maankäyttö”**. Työpaja toteutettiin Kainuun Matkailufoorumien yhteydessä. Työpajaan osallistui kaikkiaan n. 40 henkilöä Kainuun matkailuyrityksistä, viranomaistahojen edustajia, maankäytön asiantuntijoita, Metsähallituksen ja muiden sidosryhmien edustajia.

Työpajassa toteutettiin vuorovaikutteisena työskentelynä kolmen eri ”rastin” ääressä, käyttäen hyväksi ns. ”Learning cafe” -menetelmää. Työpajan teemoina olivat:

3. Kehittämistoimenpiteiden kartoitus

”Matkailu ja maankäyttö” -työpajatyöskentely

Työpajan tuloksena saatiin runsaasti kommentteja sidosryhmäkyselyn ”väittämiin”, ehdotuksia kokonaismaakunta-kaavan matkailua koskeviin merkintöihin ja näkemyksiä matkailun ja muun maankäytön yhteensovittamiseksi käytännön suunnittelutilanteissa.

Keskustelujen ja työn ohjausryhmän kommenttien pohjalta on muodostettu **Kainuun maankäyttöä koskevia kehittämisperiaatteita ja linjauksia**, joita voidaan hyödyntää niin maakunnallisessa kehittämisessä kuin kuntien ja yksittäisten matkailualueiden kehittämisessä.

Kartalle koottuja kommentteja hyödynnetään alueilta ja eri sidosryhmiltä tulleina kehittämistarpeita, joiden pohjalta tehdään **tarkennuksia mm. maakuntakaavassa esitettäviin matkailuvyöhykkeisiin, yhteystarpeisiin ja runkoreitteihin**. Keskusteluissa nousivat esille mm. kansainväliset ja maakuntarajan ylittävät matkailuyhteydet, uudet kehittyvät matkailualueet, matkailun runkoreitistö ja vesiyhteydet.

Työpajassa nostettiin esimerkkien kautta esille matkailussa ja muussa maankäytössä toteutuneita ristiriitatilanteita ja toisaalta myös hyvin onnistuneita yhteensovittamisen esimerkkejä. **Kainuussa matkailun näkökulmasta suurimpia yhteensovittamisen tarpeita esiintyy suhteessa tuulivoimakaavoitukseen ja rakentamiseen, metsänkäsittelyyn reittien ja matkailualueiden läheisyydessä sekä kaivostoimintaan jätevesien käsittelyn ja maisemahaittojen osalta**. Työpajan jälkeen toteutettiin neuvottelu Metsähallituksen toimijoiden kanssa. Neuvottelun tarkoituksena oli keskustella ja linkittää toisiinsa Kainuun luonnonvarasuunnitelma ja Kainuun matkailun maankäyttöstrategia. Neuvottelun johtopäätöksenä todettiin, että keskeiset yhteensovittamistarpeet liittyvät hiljaisiin alueisiin, reitistöjen priorisointiin ja suojelualueiden tilanteeseen.

4. Johtopäätökset ja ehdotukset jatkotoimenpiteiksi

4. Johtopäätökset strategiatyöskentelystä

Kainuun matkailun maankäyttöä koskevat strategiset linjaukset

Mitoitus

Kainuussa matkailun 5 %:n vuosikasvu saavutetaan erityisesti nostamalla käyttöastetta. Nykyistä käyttöastetta tulee nostaa panostamalla matkailuaktiviteettien ympärivuotisuuteen ja matkailupalvelujen korkeaan sisältöön sekä markkinointiin. **Matkailukeskusten erilaisuus huomioiden**, osa kasvusta saadaan olemassa olevien **matkailualueiden täydennysrakentamisena** (esim. Paljakan alue), **tiivistämisellä** (Ukkohalla) sekä **mahdollistamalla useammat keskittymät** (Vuokatti). Uudessa rakentamisessa tulee panostaa laadukkaaseen rakentamiseen, joka täyttää kansainvälisten matkailijoiden kriteerit.

Matkailurakentamisen toteuttaminen

Kainuussa matkailurakentamisessa tulee nykyistä vahvemmin **huomioida korkeat laatu- ja suunnittelustandardit sekä sopivuus maisemaan**. Rakentamisessa tulee **suosia luonnonmateriaaleja**, kuten puuta ja kiveä. Matkailukeskusten ydinalueilla rakentaminen voidaan toteuttaa tiiviisti, jotta palvelut on saavutettavissa kävelyetäisyydeltä. Monikeskuksissa kohteessa, kuten Vuokatissa, tulee huomioida liikenneyhteydet keskusten välillä. Matkailukeskuksissa tulee kiinnittää huomiota ympäristövaikutusten vähentämiseen ja panostaa uusiutuvien energialähteiden käyttöön

4. Johtopäätökset strategiatyöskentelystä

Kainuun matkailun maankäyttöä koskevat strategiset linjaukset

Saavutettavuus

Kainuun saavutettavuutta tulee parantaa kilpailukyvyn vahvistamiseksi. Saavutettavuus maakunnan ulkopuolelta vaatii **5-tien kapasiteetin parantamista, lentoyhteyksien turvaamista, raideliikenteen vahvistamista sekä charterlento ja -junayhteyksien kehittämistä.** Sisäisen saavutettavuuden parantamiseksi tärkeintä on tieverkon kunnossapito. Huomiota on kiinnitettävä myös markkinointiin, saavutettavuusmielikuviin (*"Kainuu on puolivälissä matkalla Lappiin"*) ja matkaketjuihin.

Kehittämistarpeet: ohjelmapalvelut

Ohjelmapalveluiden kehittämistä edistetään Kainuussa **lisäämällä yritys yhteistyötä, tehostamalla markkinointia, houkuttelemalla alalle ammattitaitoisia tekijöitä** sekä **ylläpitämällä hyvä reittiverkosto** ja turvaamalla sen maisema-arvot. Matkailun ydinalueilla tulee toteuttaa reittiverkoston suunnitelmallinen tarkastelu, määritellä kärkereitit ja priorisoida ylläpidettävät reitit.

Kansainvälistyminen

Kainuussa on **kansainvälisesti vetovoimaa erityisesti luontomatkailussa.** **Matkailun kansainvälistymistä** voidaan edistää Kainuussa parhaiten **kehittämällä markkinointiyhteistyötä, verkostoitumista ja toimijoiden kansainvälistä osaamista.** Yhteistyötahoja tulee hakea kansainvälisistä toimijoista.

4. Johtopäätökset strategiatyöskentelystä

Kainuun kokonaismaakuntakaavassa huomioitava matkailun maankäyttö

Uudet ja vahvistuvat Kainuun matkailualueet, vyöhykkeet ja kohteet

- Paljakanvaara ja Paljakan luonnonpuiston luontomatkailun kehittämiskohteena
- Rokua Geopark

Kansainväliset ja maakuntarajan ylittävät matkailuvyöhykkeet ja yhteydet

- Yhteys Kalevalan kansallispuistoon (vuorovaikutus Venäjän puolelle)
- Yhteys Hossasta Kuusamoon ja Taivalkoskelle (vuorovaikutus maakuntarajan yli)
- Yhteys Vaalasta Pohjois-Pohjanmaalle / Ouluun (vuorovaikutus maakuntarajan yli)

Matkailun runkoreitistö josta pidetään hyvää huolta, palvelee mm. tapahtumien järjestämistä

- Esim. Kalevalakylä – Vuokatti – Kajaani – Rokua -yhteys

Vesistöreittien kehittäminen veneilyn, kalastuksen, melonnan ja muun vesillä liikkumisen tarpeisiin

- Oulujoen kalastuksen ja veneilymahdollisuuksien kehittäminen, uudet melontareitit

Matkailulogistiikan solmupisteiden kehittäminen

Matkailua palvelevat, maakunnallisesti arvokkaat kulttuuri-historialliset kohteet, alueet ja reitit

- Esim. Vienanpolku

4. Johtopäätökset strategiatyöskentelystä

Matkailun ja muun maankäytön yhteensovittaminen

4. Johtopäätökset ja ehdotukset jatkotoimenpiteiksi

Jatkotoimenpiteitä koskevat suositukset

Kainuun matkailun maankäyttöstrategian esiselvitystä laadittaessa on matkailualueilta, matkailutoimijoilta ja muiden sidosryhmien taholta noussut selvästi esille **tarve laajemman ja konkreettisen, matkailun kehittämistä ja maankäyttöä painottavan strategian laatimiseen**. Strategian tulisi osaltaan päivittää 2011 laadittua Kainuun matkailustrategiaa, mutta tarkastelun **näkökulman olisi syytä painottua erityisesti Kainuun saavutettavuuteen ja logistiikkaan**. Saavutettavuusnäkökulma koskettaa kaikkia Kainuun matkailualueita ja on toimijoita yhdistävä.

Konkreettisenä toimenpiteenä olisi alkuvaiheessa **kuvattava Kainuun matkailun nykyinen aluerakenne omana teemakarttanaan**. Täydentävinä karttoina voisivat olla liikenne- ja logistiikkateema, pysyvä ja loma-asuminen, työpaikat ja elinkeinotoiminta sekä virkistys- ja vapaa-aika. Matkailuteeman kartallinen kuvaaminen olisi keskeinen tarkasteluaineisto myös kokonaismaakuntakaavan päivitykselle.

Kainuussa on tällä hetkellä käynnissä useita matkailun Master Plan -töitä, joiden tavoitteet ja kehitettävät sisällöt kokoamalla saadaan varsin kattava kuva matkailun tulevaisuudesta ja sitä koskevista toimenpiteistä Kainuussa. Tällainen **alueellisten matkailun kehittämistarpeiden kerääminen voisi tapahtua ”Road Show’na” toimijoiden haastattelujen muodossa**.

Matkailun kehittämistarpeet ja konkreettiset toimenpiteet tulisi koota strategia-asiakirjaksi, joka tarjoaa kehittämisen eväitä sekä matkailua koskevaan maankäyttöön että matkailun ohjelmalliseen kehittämistoimintaan. Kainuussa tarvitaan **konkreettinen matkailun kehittämisen toimenpideohjelma**, johon on koottu maakunnallisesti tärkeät, alueita ja toimijoita yhdistävät matkailun kehittämistoimet ja -hankkeet. Näkökulman tulisi sekä strategiassa että toimenpideohjelmassa painottua saavutettavuuteen ja logistiikkaan.